

Jaarrekening 2012

Foto: Wim de Knegt

Nederlands

Openluchtmuseum

Jaarrekening 2012

Nederlands

Openluchtmuseum

Inhoudsopgave	4
Bestuursverslag	5
Balans per 31 december 2012	26
Categoriale exploitatierekening 2013	27
Categoriale en Functionele exploitatierekening 2012	29
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2012	31
Toelichting op de verdeelsleutels zoals gehanteerd in de functionele exploitatierekening	53
Overige gegevens	55
CBF	56
Bijlage	61

BESTUURSVERSLAG

Bijzonder, bewogen en goed 2012

In 2012 vierde het Nederlands Openluchtmuseum zijn eeuwfeest. Het hoogtepunt van de viering was de opening van de nieuwe presentatie 'Westerstraat Amsterdam' door Hare Majesteit de Koningin. Mede dankzij de programmering bleef het museum het gehele jaar in het nieuws. Dat heeft zeker bijgedragen aan het grote aantal bezoekers in 2012, 524.188. De winteropenstellingen leidden eveneens tot nieuwe records in bezoekersaantallen: 90.593 (2011/2012) en 102.455 (2012/2013).

De subsidieaanvraag voor de komende beleidsperiode, waarin op verzoek van de staatssecretaris OCW voorstellen waren opgenomen voor een drietal nieuwe taken, werd bij de begrotingsvoorstellen voor 2013 geheel gehonoreerd. Die nieuwe taken behelzen het realiseren van een fysieke én digitale presentatie van de Canon van de Nederlandse Geschiedenis, en het samengaan in een topinstituut met de Stichting Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (hierna VIE). Ook de aanvullende brief van 31 oktober 2012, waarin op verzoek van de staatssecretaris een aantal aspecten nader is toegelicht, werd goed ontvangen - niet alleen door de staatssecretaris, maar ook in de adviezen van de Raad van Cultuur. Wel was het een verrassing dat de staatssecretaris als een nieuwe taak het organiseren van de Maand van de Geschiedenis toevoegde, overigens zonder extra budget. De komende jaren zal het museum in samenwerking met het Rijksmuseum en vele andere partners de Maand van de Geschiedenis organiseren. In 2012 heeft het museum die Maand, dankzij een extra projectsubsidie, ook al gerealiseerd.

De waardering voor het museum bleek in 2012 ook uit het toekennen door de Gemeente Arnhem van de Cultuurprijs en uit de ontvangst van de 'Zoover Award' als door het publiek best gewaardeerde museum.

Ingrijpend was de wijziging in de directiesamenstelling waartoe de Raad van Toezicht besloot. De Raad benoemde met ingang van 1 juni 2012 zijn voormalig lid drs. J.P. de Jong tot voorzitter van de directie, zijnde de eindverantwoordelijke

bestuurder, waaraan de beide andere directeuren dienden te rapporteren. De algemeen directeur drs. P.M.J.M. Gijsbers werd als directeur in het bijzonder belast met de nieuwe taken en externe relaties. Met de directeur bedrijfsvoering, ing. A.M.J.C. Ponsioen, is in goed gezamenlijk overleg overeengekomen haar functie te beëindigen per 1 oktober 2012. Op 24 oktober heeft zij tijdens een druk bezochte receptie afscheid genomen van het museum en zijn relaties.

Zoals alle rijksmusea werd ook ons museum met ingang van 2013 geconfronteerd met een subsidiekorting, namelijk van (in ons geval) ruim zeven procent.

In de begroting voor 2013 is dat opgevangen door een aantal activiteiten te verminderen en een algemene korting toe te passen op de beïnvloedbare materiële uitgaven.

In relatie met een aantal andere financiële ontwikkelingen dreigt vanaf 2014 een aanzienlijk gat in de exploitatie te ontstaan. Om de exploitatie weer sluitend te maken, is bewust op zoek gegaan naar extra bronnen van inkomsten in combinatie met kostenbesparingen, in plaats van zonder meer over te gaan tot personeelsreducties.

Het museum staat voor grote uitdagingen waaraan wij met alle collega's, gesteund door onze Raad van Toezicht, onze actieve Vereniging Vrienden en in samenwerking met onze externe partners met veel energie werken.

Verantwoording

De jaarstukken van de Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum, gevestigd te Arnhem bevatten het Bestuursverslag, de Jaarrekening, de verantwoording over de prestatieafspraken over de beleidsperiode 2009-2012, het Bericht van de Raad van Toezicht en het Bericht van de ondernemingsraad.

Wij volgen in dit jaarverslag het handboek van OCW over de periode 2009-2012. Met het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) zijn afspraken gemaakt over een wijze van verslaglegging die voldoet aan het reglement van het CBF. Daartoe is in een bijlage een afzonderlijk verslag ten behoeve van het CBF opgenomen.

Het resultaat van de Stichting De Oude Bijenkorf (hierna SDOB), waarin de horeca-activiteiten in het museum zijn ondergebracht, is niet opgenomen in de jaarrekening van het museum.

Omdat op dit punt strijdigheid bestaat tussen het Handboek van OCW en het reglement van het CBF, is in het verleden met het CBF afgesproken in het voor het CBF bedoelde verslag wel een gecombineerde balans en resultatenrekening (zonder nadere toelichting) van museum en SDOB op te nemen. De SDOB stelt een eigen jaarrekening samen.

Vanaf 1 januari 2013 vormt het bestuur van het museum ook het bestuur van de Stichting Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (verder VIE). Dat betekent dat de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting formeel ook wordt vastgesteld door het nieuwe bestuur. Op basis van de samenwerkingsovereenkomst is deze jaarrekening nog voorbereid door het voormalige bestuur van VIE.

Dit jaarverslag over 2012 is het laatste verslag van de beleidsperiode 2009-2012. Gedurende deze periode heeft het museum gewerkt op basis van het beleidsplan *De actualiteit van het Verleden*. In dit beleidsplan was de volgende missie leidend:

Ervaring delen....

Voor een groot en breed publiek van oude en nieuwe Nederlanders aan de hand van authentieke objecten ware verhalen vertellen over het dagelijks leven in Nederland

en bezoekers prikkelen ook hun ervaring met ons – en met elkaar – te delen.

Het beleid van het museum is gebaseerd op de volgende doelstelling:

Het stimuleren van:

- interesse in eigen en andermans culturele identiteit;
- respect voor ons cultureel erfgoed;
- kennis van de geschiedenis van het dagelijks leven.

Sinds 2008 werkt het museum bovendien ook op basis van het programmaplan *Bewogen door ruimte en tijd*. In dit plan is de beoogde publieksverbreding naar het domein van de culturele diversiteit uitgewerkt, door niet alleen mensen aan te spreken die zich betrokken voelen bij het traditionele Nederland, maar ook van betekenis te zijn voor groepen die zich meer recent in Nederland hebben gevestigd.

Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat over 2012 komt uit op EUR -939.114 voor onttrekking en dotatie aan bestemmingsfondsen en –reserves. Na onttrekking aan bestemmingsfondsen en reserves komt het exploitatieresultaat uit op EUR -108.547. Conform het handboek van het ministerie OCW wordt dit resultaat ten laste gebracht van de algemene reserve en het bestemmingsfonds OCW (zie pagina 28 en 40).

Dit exploitatietekort kent twee oorzaken.

Nadat de staatssecretaris de subsidie voor de komende beleidsperiode had toegekend, is besloten om uit het of dat moment bestaande positieve exploitatieresultaat kosten vooruit te nemen voor de verbetering van de ICT-faciliteiten en andere eenmalige noodzakelijke uitgaven en voor de renovatie van museale gebouwen. Hierdoor konden noodzakelijke eenmalige verbeteringen gerealiseerd worden zonder de exploitatie van 2013 te belasten. De kosten voor deze verbeteringen vielen iets hoger uit dan in eerste instantie begroot. Daarnaast waren er kosten verbonden aan de vertrekregelingen van ex-werknemers.

Eigen inkomstennorm

De totale eigeninkomsten van het museum zijn EUR 6.525.147 en de subsidie verkregen van het ministerie van OCW EUR 8.873.743. De eigen inkomstennorm (eigen inkomsten gedeeld op de subsidie) komt in 2012 uit op 74%.

Toerekening en onttrekking Bestemmingsfonds OCW

Zoals in het jaarverslag 2011 al aangegeven is het deel van het bestemmingsfonds uit de periode 2005 – 2008 in 2012 geheel uitgeput. Het resterende deel is in 2012 volledig besteed aan het eeuwfeest en de positionering van het museum in de beleidsperiode 2013-2016.

Het deel van het bestemmingsfonds uit de periode 2009 - 2012 bedraagt ultimo 2012 EUR 498.058. In het verslag jaar is hieraan, conform het handboek, een deel van het negatieve exploitatieresultaat onttrokken. Het restant zal in de lopende beleidsperiode besteed worden aan de ontwikkeling van de fysieke en digitale presentaties van de Canon van de Nederlandse Geschiedenis en aan de technische vervangingsprojecten huisvesting. Voor het laatste is in 2010 een bedrag van EUR 368.000 ontvangen, dat is opgenomen in het OCW fonds.

Financiële positie en continuïteit

Met de huidige omvang van de Algemene Reserve en het Bestemmingsfonds OCW en de opnieuw gegroeide bezoekersaantallen, mede gezien de nog steeds sterke liquiditeitspositie, is de continuïteit van het museum de komende jaren onder de nu bekende omstandigheden gewaarborgd. De extra subsidie voor de nieuwe taken en het daardoor realiseren van die nieuwe taken verstevigt de financiële positie en continuïteit van het museum verder; zeker omdat daaruit een groei van het aantal bezoekers verwacht wordt.

Wel wordt het museum in de periode 2014 – 2015 geconfronteerd met het optreden van een mogelijk tekort op de exploitatie. Dit mogelijke tekort vindt zijn oorsprong in de toegepaste korting op de subsidie voor de komende beleidsperiode van 7,05 % en door de beëindiging van de tienjarige exploitatieperiodes voor twee presentaties. Dit laatste betreft de Boerderij Hoogmade, waarvoor de bestemmingsreserve eind 2013 uitgeput is, en voor Dingenliefde, waarvoor de bijdrage van het VSBfonds in 2015 zal verlopen.

Een derde oorzaak ligt in lagere renteopbrengsten door de combinatie van de afname van liquiditeiten door onttrekkingen aan bestemmingsreserves en de lagere rentestanden.

Verder wil het museum rekening houden met mogelijke gevolgen voor de subsidie van de voorgenomen wijzigingen in het Rijkshuisvestingsstelsel.

Om de exploitatie in die jaren sluitend te houden is in 2012 gestart met het zogenaamde backboneproces. Ondertussen is dit proces ‘Bruggenbouwen’ gaan heten, omdat die naam de inhoud van het proces beter dekt. Hierin wordt, met grote participatie vanuit de organisatie, gezocht naar mogelijkheden om aan de ene kant meer inkomsten te genereren en aan de andere kant kosten te drukken door efficiënter gebruik van de ter beschikking staande middelen. Daarmee heeft het museum, als een van de weinige rijksmusea, er niet voor gekozen om de subsidiekorting op te vangen door onmiddellijk over te gaan tot personeelsreductie. Het museum legt zichzelf op deze manier een grote uitdaging op; toch is de leidende gedachte dat deze aanpak het functioneren van de organisatie zal verbeteren.

In 2013 werkt een tiental interne projectgroepen aan het doen van voorstellen die moeten leiden tot sluitende begrotingen voor de komende jaren. Als aanvullend instrument kent het museum een

stringent vacaturebeleid waarbij vacatures alleen op goed gemotiveerde gronden weer worden ingevuld. Zo wordt als resultaat van de efficiëntcyverbeteringen op termijn bereikt dat de formatie voor de bestaande taken wordt gereduceerd. Om de korting op de rijkssubsidie ook in 2013 al op te vangen is besloten te besparen op specifieke activiteiten en heeft er een bezuiniging van zeven procent plaatsgevonden op de beïnvloedbare materiële uitgaven.

Het museum staat de komende periode voor nog meer belangrijke financieringsvraagstukken.

Het realiseren van de fysieke presentaties van de Canon van de Nederlandse geschiedenis vraagt om een grote investering waarvoor vreemd geld zal moeten worden aangetrokken. De aflossingen en rente kunnen worden gedekt uit de toegekende jaarlijkse extra subsidie van twee miljoen. Om rekening te houden met nog moeilijk te voorspellen toekomstige ontwikkelingen wil het museum de benodigde leningen in een periode van tien jaar aflossen.

Daarnaast wil het museum een bestaande horecavoorziening in de Kasteelboerderij niet alleen renoveren maar ook dusdanig uitbreiden dat de ontvangst van grotere groepen mogelijk wordt. Voor het renovatiedeel heeft OCW een jaarlijkse bijdrage van EUR 150.000 toegekend. Ook hier zal aanvullend vreemd vermogen moeten worden aangetrokken.

Verder zijn er oude wensen te realiseren. Om te beginnen het realiseren van een nieuw depot dat aan de moderne eisen van duurzaamheid voldoet. Niet uit te sluiten is dat ook dit mogelijke investeringen van het museum zelf zal vragen. Het is tot slot van groot belang om de parkeervoorzieningen aanzienlijk uit te breiden. Ook hiervoor zullen investeringen nodig zijn.

Om het museum minder afhankelijk te maken van overheidssubsidies is in 2012 gestart met een programma om sponsorgelden aan te trekken. Te verkrijgen sponsorgelden zijn in eerste instantie bedoeld om de vernieuwing en verbreding van het museum mogelijk te maken en om de maatschappelijke verankering van het museum te versterken. In dit verband zijn er in 2012 grote stappen gezet in de samenwerking met de Vereniging Vrienden.

ACTIVITEITENVERSLAG 2012

Met het jaar 2012 is de beleidsperiode 2009-2012 afgesloten. De doelen voor deze periode waren vastgelegd in het beleidsplan *De actualiteit van het verleden*. Hierin zijn een vijftal ambities geformuleerd; zij werden uitgewerkt in jaarplannen. Bepalend voor de werkzaamheden zijn voorts de prestatieafspraken met het ministerie van OCW. De inhoudelijk-thematische focus voor de planperiode is vastgelegd in de meerjarige kadernota *Migratie, Bewogen door tijd en ruimte*.

Bezoekertalen

Het Nederlands Openluchtmuseum ontving in 2012 in totaal 524.188 bezoekers, 68.000 bezoekers meer dan in 2011. Een prachtig resultaat dat sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw niet meer is voorgekomen. In de totale geschiedenis zijn er maar in vier jaren meer bezoekers geweest (1977, 1978, 1979 en 1987). Alleen in de maanden juni, oktober en november was het aantal bezoekers minder dan in 2011. Augustus was de topmaand met 72.000 bezoekers. Het weekend van 22 en 23 september was met meer dan 20.000 bezoekers een topweekend, dankzij de in samenwerking met Reed Business georganiseerde Landleven dagen.

Het recordaantal bezoekers tijdens de winteropenstelling van 2011-2012 (90.593 bezoekers) werd in de winter van 2012-2013 opnieuw verslagen (102.495 bezoekers).

Het groeiend aantal bezoekers met een museumkaart is de belangrijkste factor in de hogere bezoekersaantallen. In 2012 waren dat er met 201.000 bezoeken bijna 36.000 meer dan in 2011. Museumkaartbezoekers zijn in zoverre anders dan regulier betalende bezoekers dat zij binnen het museum minder verbruiken. Toch zijn zij zeer welkom omdat zij een bewijs zijn van de verankering van het museum in de regio.

In het bezoek door scholen zet de dalende tendens zich in absolute en relatieve zin voort. In 2012 bezochten 31.508 kinderen en begeleiders het museum tegen 35.953 in 2011. Met name is het primair onderwijs was dit al langer gaande; in 2012 zakte, na jaren van stijging, ook het aantal bezoekers uit het secundair onderwijs. Dat laatste aantal was nog wel ruim boven de ambities. Deze dalingen zijn voor een belangrijk deel te

verklaren uit niet door het museum te beïnvloeden factoren. Scholen beschikken over minder budget en kiezen vaker voor andere vormen van cultuur- en erfgoededucatie.

In 2012 kwamen de definitieve resultaten van een publieksonderzoek uit 2011 beschikbaar. Daarin is ook het bezoekersprofiel, gebaseerd op de segmentering van vrijetijdssmaak van Motivaction, onderzocht. Daaruit blijkt dat de grootste groep bezoekers wordt gevormd door de 'scherpzinnige verdiepingsbezoekers' (35%). Daarbij gaat het om mensen die vaker musea en attractieparken bezoeken, gebruik maken van elektronische media, ouder en procentueel vaker gepensioneerd zijn, en hoger opgeleid zijn dan de gemiddelde bezoeker. Opvallend is daarnaast dat terwijl 44% van de Nederlandse bevolking binnen het segment 'impulsieve amuseerder' valt, deze groep voor 23% vertegenwoordigd is binnen het museum. Het gemiddelde rapportcijfer van bezoekers is 8,21. De 'scherpzinnige verdiepingsbezoekers' geven het museum een 8,32, de 'impulsieve amuseerders' scoren met 8,12 het laagst.

Jubileumjaar

In 2012 heeft het Openluchtmuseum zijn 100-jarig bestaan gevierd door hulde te brengen aan het dagelijkse leven. In het feestelijk versierde park was een jubileumroute, een open podium, maakten kinderen ambachtelijke taartjes, kregen bezoekers een verrassend kijkje achter de schermen en hebben we laten zien hoe het museum al 100 jaar het leven van gewone mensen koestert en bewaart als een waardevolle schat.

Alle festiviteiten rondom het 100-jarig bestaan gingen van start met de opening van de Amsterdamse Westerstraat en het Turkenpensioen op 3 april 2012 door H.M. Koningin Beatrix.

Als jubileumboek verscheen het door Jan Vaessen (oud-directeur, 1991 tot 2009) geschreven *Ervaring delen*. Geen geschiedenisboek maar een boek over het Openluchtmuseum nu. In vijf hoofdstukken worden de dilemma's waarmee het Openluchtmuseum door de jaren heen werd geconfronteerd op meeslepende wijze belicht: pretpark of museum, voorwerpen of verhalen, echt of onecht, eigen of vreemd en passie of professie. De hoofdstukken worden afgewisseld door visuele intermezzo's; beeldverhalen waarin het museum zelf spreekt.

Middels het co-creatieproject De Tien van 2012 werd bezoekers gevraagd mee te helpen aan de collectie van morgen. Er werd gevraagd welk hedendaags voorwerp het verdient om in de toekomst een plaatsje te krijgen in het museum. Er werden uiteindelijk 10 voorwerpen gekozen: huissleutels, een waveboard, een gourmetstel, een spaarlamp, een wasknijper, een spellinggids, een foto, een koffiezetapparaat, een CD (Adèle 21) en een wegenkaart.

Vooruitlopend op een van de nieuwe taken heeft het museum in 2012 de Maand en de Nacht van de Geschiedenis georganiseerd in samenwerking met het Rijksmuseum en andere partners. Het thema was Arm en Rijk en 600 instellingen over het hele land hebben deelgenomen.

In de winteropenstelling 2012-2013 is het museum gestart met een kleine pilot, in samenwerking met de Hogeschool Kunsten Utrecht en de VPRO om ervaring op te doen met 'gamification' - een manier om gameprincipes toe te passen in een andere setting. Door het spelen van een serieus game wordt de beleving van bezoekers geïntensiveerd en worden zij op een eigentijdse manier verbonden met het museum. Onder de noemer van Gilde V, het nieuwe vertellersgilde van het museum, moesten zowel bezoekers als medewerkers missies binnen dat Gilde V volbrengen.

De alliantie met Natuurmonumenten kreeg in 2012 verder inhoud in het Oogstweekend, een wolvendag en tijdens de winteropenstelling een presentatie over de terugkeer van de wolf in Nederland.

Het museum is in 2012 veelvuldig in de publiciteit geweest, mede dankzij een goede planning van activiteiten. Het 100-jarig bestaan en alle activiteiten daaromheen, naast de opening en het jubileumboek ook de serie postzegels 100 jaar Openluchtmuseum en de tv-serie 'Viert al len mede' van omroep Gelderland, kregen veel aandacht. Ook de subsidietoekenning voor de nieuwe taken kreeg persaandacht.

In de beleidsperiode 2009-2012 zijn jaarlijks deelprojecten gerealiseerd binnen het overkoepelende migratiethema. De vijftien in dit kader geproduceerde filmportretten worden nu in de educatieve ruimte in de Westerstraat vertoond. In 2012 vertellen al die projecten samen - de mi-

gratieroute - op een unieke, veelzijdige manier de migratiegeschiedenis van oudere en nieuwere groepen Nederlanders.

De presentaties in de Bierbrouwerij, de boerderij uit Beerta en de Grutterij zijn vernieuwd en verbeterd. Binnen de verzamelpresentatie Dingenliefde werden nieuwe verzamelingen opgenomen, waaronder de treintjesverzameling van oud-minister Ed Nijpels.

Reguliere programma en Educatie

In de programmering is, naast al genoemde evenementen, een aantal vaste jaarlijkse terugkerende waarden opgenomen, zoals het hardloopevenement Rondje Nederland, de nationale Draaiorgeldag, het Oogstfeest en de Slachtdag.

Het museum biedt een uitgebreid educatief programma voor leerlingen van primair en voortgezet onderwijs. Dit aanbod wordt regelmatig verder ontwikkeld. In 2012 is gestart met de voorbereidingen van een groot nieuw educatief migratieproject 'Wie ben ik, wie zijn wij?'

In 2012 werden 1106 rondleidingen verzorgd voor ongeveer 22.000 bezoekers (gemiddeld 20 deelnemers). Hieronder waren 73 rondleidingen in het kader van de Museumplusbus (senioren uit verzorgingshuizen), waaraan circa 1200 bezoekers deelnamen.

In het kader van het jubileumjaar zijn er in het seizoen 153 gratis rondleidingen verzorgd. In de kruidentuin worden regelmatig zowel betaalde als gratis rondleidingen verzorgd. En er werden weer 25 inburgeringscursussen verzorgd.

Collectiebeheer

Het grote programma inzake achterstallig onderhoud aan de museale gebouwen is conform planning afgerond. Van elk object is daarbij voor zover nodig eerst uitgebreid bouwhistorisch onderzoek gedaan, een waardestelling en een restauratieplan opgesteld en na restauratie een rapportage samengesteld.

Op het gebied van de roerende collectie werden vorderingen gerealiseerd in het digitaal ontsluiten van 300 objecten, het verhogen van de registratiegraad van de roerende objecten en het verbeteren van de registratiekwaliteit.

Uit de Rapportage Monitor Erfgoedinspectie 2011-2012 bleek dat er mogelijke risico's zitten in de beschikking over voldoende personeel en voldoende financiële en facilitaire middelen.

Commercie

Zoals nader wordt toegelicht in de afzonderlijke jaarrekening van de Stichting de Oude Bijenkorf heeft de horeca in 2012 goede zaken gedaan. Naast het toegenomen aantal individuele bezoekers was dat vooral te danken aan de groepenmarkt, ondanks de scherpe marktverhoudingen in die markt. Een aantal van de grotere partijen is het vermelden waard:

- De Socialistische Partij hield zijn landelijke campagnedag tijdens de tweede Kamerverkiezingen. Dat leverde veel extra publiciteit op.
- De Stichting Techniekpromotie organiseert jaarlijks het techniektoernooi om natuurkunde in het basisonderwijs te promoten. Het toernooi werd bezocht door 1200 basisschoolleerlingen.
- Rocks 'n Rivers evenementenburo organiseerde voor een bedrijf een familiedag waaraan 1500 medewerkers en gezinsleden deelnamen.
- De Kiwanis club Arnhem organiseert jaarlijks AMZAF (Arnhems midzomeravond festival) waarvoor 700 gasten werden ontvangen.
- In samenwerking met Reed Business organiseerde het museum het Landleven evenement. In het betreffende weekend kwamen er 15.000 bezoekers extra.
- De Rijksdienst Cultureel Erfgoed organiseerde een uitje voor de organisatie met 300 deelnemers.

TERUGBLIK BELEIDSPERIODE 2009 – 2012

Algemene terugblik

In het beleidsplan zijn vijf centrale ambities geformuleerd. Voor elke ambitie zijn in de opvolgende jaarplannen uit te voeren activiteiten vastgelegd en vertaald in de begroting.

1. Wegwerken beheersachterstanden

Collectievorming onroerend en roerend

Alleen in het kader van migratie zijn er nieuwe gebouwen aan de presentatie toegevoegd. Belangrijkste daarvan is het in 2012 gerealiseerde Westerstraat-complex, waarin aandacht gegeven wordt aan verstedelijking en buitenlandse immigratie. Door de combinatie met presentatie-elementen kan dit complex niet vanzelfsprekend worden toegevoegd aan de onroerende collectie. Dat roept nieuwe vragen op naar de te hanteren criteria bij het toevoegen van gebouwen aan de collectie; vragen die in 2013 zullen worden beantwoord.

Voor het domein 'wonen en werken' is de belangrijkste verwerving die van één van de oudste (1928) Italiaanse ijssalons in Nederland, Venezia uit Utrecht.

Achterstallig onderhoud museale gebouwen

Voor het naar de nullijn brengen van het achterstallig onderhoud aan de museale gebouwen heeft het ministerie van OCW een extra bijdrage van € 2,4 miljoen ter beschikking gesteld. Meer dan veertig onroerende objecten zijn onder handen geweest. De restauraties zijn op basis van een goede werkvoorbereiding aangepakt. Onder meer zijn de rieten kappen vervangen en is heel veel restauratief timmerwerk en groot onderhoud aan het schilderwerk uitgevoerd. Bovendien zijn er preventieve maatregelen genomen om de condities in de gebouwen te verbeteren, zoals het aanleggen van vloerverwarmingen en drainage. Tot slot is het planmatig onderhoud ook voor de toekomst administratief geborgd. De doelstellingen zijn binnen de planning en het budget gerealiseerd. De restauraties zijn voor een aanzienlijk deel in eigen beheer uitgevoerd, waarbij onder meer is samengewerkt met het Monumenten Adviesbureau Nijmegen en de Monumentenwacht Gelderland.

De doorlooptijd van de restauratie van de Delftse molen, het laatste onroerend object in dit programma, verloopt precies volgens planning en wordt voor de opening van het nieuwe zomerseizoen 2013 afgerond. Omdat deze molen beeldbepalend is, werd deze restauratie in de winterperiode uitgevoerd. De kosten voor de restauratie zijn verwerkt in de jaarrekening van 2012.

Daarnaast is ook ander onderhoud uitgevoerd, waarvan genoemd kunnen worden kleinschalig onderhoud aan de presentatie HollandRama, de trams en bovenleidingen, ecologisch groenbeheer en de renovatie van het in 1987 opgeleverde deel van het administratiegebouw. Ook in het textieldepot is groot onderhoud uitgevoerd. Hiervoor diende de gehele collectie te worden verhuisd en teruggeplaatst. In 2012 is ook een in eigen beheer gebouwde nieuwe paardenstal in gebruik genomen.

Nieuwe depotvoorzieningen

Het realiseren van de nieuwe depotvoorzieningen, een van de prestatieafspraken met het ministerie van OCW, is in deze beleidsperiode niet gelukt. Er hebben zich diverse kansen voorgedaan, waaronder een samenwerking met het Gelders Archief, maar deze bleken alle om externe redenen niet uitvoerbaar. In de zomer van 2012 heeft het museum zich aangesloten bij het initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en het Rijksmuseum om gezamenlijk een Nationaal Duurzaam Depot te ontwikkelen. De verwachting is dat in 2013 duidelijk zal worden of dit haalbaar is.

Collectieplan

Onder de titel 'Kiezen en delen' is dit beleidsplan in maart 2011 gereed gekomen. Dit plan kent een beleidshorizon tot 2017. De roerende collectie is daarbij ingedeeld in te onderscheiden domeinen. De verdere ontsluiting gebeurt thematisch. Verder zijn in dit beleidsplan ook de criteria voor selectie en afstoting vastgelegd. Het realiseren van het collectiebeleidsplan is een prestatieafpraak met OCW. Collecties en Beheer is in de afgelopen jaren nauw betrokken geweest bij het ontwikkelen van een generieke methodiek voor collectiewaardering voor roerend erfgoed door de RCE. Deze methodiek zal als standaard in 2013 landelijk worden gepresenteerd.

Digitale ontsluiting collecties

In de verslagjaren zijn een kleine 1000 objecten op de museumwebsite ontsloten. De digitaliseringsprojecten Het geheugen van Nederland en Metamorfoze zijn afgerond. Er is deelgenomen aan het, inmiddels beëindigde, consortium Nederlands Erfgoed digitaal. Tot slot zijn alle bouwtekeningen van de museale gebouwen gedigitaliseerd.

2. Verbreden publieksbereik

Migratieprogramma Bewogen door ruimte en tijd

In de jaarlijkse thema's zijn specifieke aspecten van migratie uitgewerkt: emigratie in 2009 ('Vaarwel Vaderland'), immigratie in 2010 ('Verhalen van nieuwkomers') en de wisselingwerking tussen vertrouwd en nieuw in 2011 ('Hollandse Nieuwe').

De verhalen van mensen die komen en gaan worden als een volstrekt vanzelfsprekend onderdeel van de geschiedenis van ons land verteld. Bij het tonen van de impact op het dagelijks leven van iedereen, komen de positieve en negatieve aspecten aan de orde. Iedere bezoeker die een oordeel heeft over migratie krijgt een spiegel aangeboden. Tegenover de overlast van immigratie komt zo het beeld dat immigratie heeft bijgedragen aan het economisch succes van Nederland; tegenover het idealiseren van immigratie komt de spanningen die het samenkomen van vertrouwd en nieuw door de eeuwen heeft opgeroepen. In verschillende bestaande presentaties zijn aspecten van migratie toegevoegd: een migratieambtenaar in Midlum, het Chinese restaurant in de Zaanse buurt en een nieuwe presentatie in de wasserij.

De bestaande presentatie van de Molukse barak is geactualiseerd door de toevoeging van de filmportretten van drie personen die te maken hadden met de treinkapingen: een gijzelnemer, een gijzelaar en een betrokken bouwwerker.

In de nieuwe presentatie Westerstraat wordt, naast het postkantoor en het Jordaans café, migratie getoond in het Turkenpension en de krotwoningen.

Een nieuwe presentatie 'Kleur bekennen in streekdracht en kotomisi' geeft met de Surinaamse kleding nu – naast de traditionele Nederlandse klederdracht – ook een beeld van het koloniale verleden met Suriname.

Naast de Dag Hollanddag is er een aantal thema evenementen georganiseerd in relatie tot Migratie.

Verder zijn rondleidingen geweest in het kader van inburgeringsprogramma's en heeft het museum netwerken opgebouwd voor het verzamelen van migrantenerfgoed.

Het bezoek van nieuwe groepen is zeker toegenomen, hoewel minder dan gehoopt.

3. Expertise ontwikkelen met betrekking tot jongerencultuur

De expertise is verder ontwikkeld, deels gezamenlijk met onderwijsinstellingen, in de uitvoering van op jongeren gerichte activiteiten. Met het ROC Rijn IJssel is een samenwerkingsovereenkomst gesloten, studenten hebben meegewerkt aan de uitvoering van de Dag Holland Dag, voor het voortgezet onderwijs is een nieuw scholierenproject ontwikkeld en scholieren krijgen voorafgaand aan het museumbezoek een op deze doelgroep afgestemde ontvangst.

4. Professionalisering

In een breed en permanent proces is op veel terreinen aandacht besteed aan professionalisering afgestemd op de verschillende sectoren en stafafdelingen.

Zo werden op P&O-gebied kernwaarden geformuleerd en competentie management ingevoerd, in samenhang waarmee het proces van functionerings- en beoordelingsgesprekken werden verbeterd. Een privacy- en integriteitsbeleid werden vastgesteld.

Binnen de financiële administratie werden grote slagen gemaakt in de voortgangsrapportages, het jaarrekeningproces en de opzet van risicomanagement. Het effect werd zichtbaar in het teruglopen van het aantal en de zwaarte van opmerkingen van de accountant in zijn rapporten.

Binnen de facilitaire sector kwamen een integraal beveiligingsplan, een milieubeleidsplan, een bedrijfsenergieplan en een masterplan voor tramonderhoud tot stand. Tal van facilitaire processen werden verbeterd. De Green Key Gold (milieukeurmerk) werd toegekend.

Binnen de stafafdelingen en de sector facilitaire zaken werd het personeelsbestand versterkt met meer beleidsondersteunende functies.

Binnen de sector commercie kreeg de professionalisering verder vorm in het invoeren van een roosterpakket voor het personeel in het entreegebouw.

De horeca slaagde er in zich te kwalificeren voor het EKO-keurmerk. Dat keurmerk werd in januari 2013 toegekend.

5. Versterking commerciële functie

De interne samenwerking tussen marketing en sales is versterkt. Salesinspanningen worden meer actief uitgevoerd.

De kring van bedrijfsvrienden is uitgebreid.

Voor de groepenmarkt zijn diverse extra educatieve producten ontwikkeld en in de markt gezet. Met Reed Business werd een partnerschap gesloten waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het Landleven-evenement vorm werd gegeven.

Verbeteringen zijn aangebracht in de brouwerij, waardoor er bier op fles kan worden verkocht, de horeca optimaal bevoorrad wordt en het museumbier ook buiten het museum verkocht wordt.

Aan het eigen huismerk 't Goeie Goet zijn nieuwe producten toegevoegd. Voor de museumwinkel is een nieuw concept uitgewerkt.

De online verkoop van kaarten is gestimuleerd.

Er is een eerste businesscase ontwikkeld voor de uitbreiding en renovatie van de Kasteelboerderij, waarmee deze beter is toegerust voor de groepenmarkt. Gezien het rijksbeleid kon dit in de beleidsperiode niet gerealiseerd worden. In de subsidiebeschikking voor de komende beleidsperiode is een bedrag opgenomen om een huurverhoging ten gevolge van de renovatie te kunnen dragen. Op basis van de ruimte die door hiermee is gegeven, wordt er gewerkt aan een actualisering van deze businesscase. Met het ministerie van OCW wordt hierover regelmatig overlegd.

VOORUITBLIK

In de subsidieaanvraag voor de beleidsperiode 2013 – 2016 en in de aanvullende toelichting hierop schetst het museum een vergezicht hoe het museum de komende jaren de nieuwe taken zal oppakken om zo door te groeien tot een nieuw museum met een veranderd karakter en een aangescherpte positionering.

Ook zonder die nieuwe taken wil het museum veranderen om zo te anticiperen op gewijzigde maatschappelijke omstandigheden. Het cultureel ondernemerschap krijgt een nieuwe dimensie. En de wensen van bezoekers veranderen. In de hele samenleving tekent zich een ontwikkeling af waarin bezoekers niet langer genoegen nemen met een aanbod waarbij ze als passieve consumenten worden aangesproken. Dat geldt niet voor alle bezoekers, maar het betekent wel dat het museum boven de al aanwezige lagen van recreatief genieten en de combinatie van ervaringen en verhalen delen een nieuwe laag moet ontwikkelen: een laag waarin bezoekers zelf mede vorm kunnen geven aan hun eigen beleving. In de modieuze terminologie, maar daarom niet minder waar, wordt dat co-creatie genoemd.

Daarnaast wil het museum ook de uitwisseling van belevingen en verhalen tussen generaties uitbreiden. De kracht van het museum ligt erin dat volwassenen, aan de hand van de gebouwen en objecten, herinneringen uit het eigen leven kunnen delen met kinderen of, heel vaak, kleinkinderen. Met behulp van moderne interactieve middelen wil het museum ook de mogelijkheid bieden aan jongeren om hun belevingswereld te delen met ouderen.

De nieuwe taken geven een heel andere dimensie aan het museum. Het museum gaat het verhaal van de Nederlandse geschiedenis, met de canon van die geschiedenis als vehikel, vertellen en vooral vertalen naar de betekenis van die 'grote' geschiedenis voor het dagelijks leven van gewone mensen. Misschien nog wel uitdagender is om ook te laten zien hoe keuzen van gewone mensen op hun beurt die grote geschiedenis weer hebben beïnvloed.

De presentatie van die canon in het museum door toevoeging van een nieuwe 'experience', een plein van de Nederlandse canon en door verweving van een aantal vensters in bestaande

en mogelijk nieuwe gebouwen op het park zelf, verandert het karakter van het museum van een openluchtmuseum naar een museum dat het gehele jaar open staat voor bezoekers van deze historische presentaties in het entreegebouw. Ingrijpender is de verandering in de maatschappelijke functie van het museum. Van een plek waar mensen naar toe kunnen gaan krijgt het museum een, in het gehele land zichtbare, bepaalde aanwezigheid.

Omdat het museum niet zelf alle canonvensters kan presenteren, gaat het museum bezoekers interesseren om de eigen geschiedenis en identiteit te onderzoeken. Dit doet het niet alleen, maar in samenwerking met andere partijen, zowel binnen de sector, met collega-musea en erfgoedinstellingen, als ook daarbuiten met plekken waar de geschiedenis heel zichtbaar is, met onderwijsinstellingen, culturele instellingen maar net zo goed met bedrijven en NGO's. Vanuit het gegeven dat de geschiedenis overal haar sporen achter laat, worden mensen wegwijs gemaakt in de mogelijkheid tot onderzoek, fysiek in het park maar zeker ook met digitale middelen. De nieuwe taken gericht op het creëren van een digitaal platform van de Nederlandse Geschiedenis, de verantwoordelijkheid voor het organiseren van de Maand van de Geschiedenis en, niet in de laatste plaats, de samenwerking met VIE bieden daar uitgelezen kansen voor.

Dat vraagt van het museum om toe te groeien naar een nieuw type organisatie. Van een gesloten, naar binnen gerichte organisatie naar een organisatie die in een breed en soms fluïde netwerk van samenwerking optrekt met veel anderen. Steeds weer op zoek – binnen de praktische mogelijkheden - naar samenwerking met meerwaarde voor alle participanten.

Met die nieuwe samenwerkingen worden de grenzen van een klassiek museum verlegd naar een organisatie die zich bewust is van haar maatschappelijke taken. Dat betekent dat individuele bezoekers de mogelijkheid krijgen om hun identiteit en de historische achtergronden daarvan te onderzoeken. Maar ook dat er wordt bijgedragen aan de emancipatie van groepen, door duidelijk te maken dat ook hún verhaal ertoe doet in de interpretatie van de geschiedenis van Nederland en van Nederlanders. Dat aspect komt heel

nadrukkelijk aan de orde bij een van de taken van VIE, namelijk het opstellen van een nationale inventaris van tradities die deel uitmaken van het immateriële erfgoed in Nederland. Daarbij gaat het namelijk niet alleen om de ‘oer-Nederlandse’ tradities, rituelen, gewoonten en ambachten, maar ook om het immaterieel erfgoed van jongeren en van nieuwe groepen in de samenleving. Het museum hanteert bij dit alles een neutrale opvatting van die geschiedenis. Geschiedenis is voortdurend in ontwikkeling, wordt steeds opnieuw verteld en er is altijd sprake van verschillende, gelijktijdige perspectieven op die geschiedenis. Kortom, er is niet één geschiedenis, maar de geschiedenis is het resultaat van voortdurend veranderende intersubjectieve interpretaties. Het museum is zich er terdege van bewust dat er door velen kritisch gekeken zal worden naar zijn nieuwe presentaties.

In de subsidieaanvragen worden de instrumenten voor de canonpresentatie met een ‘eerste houtskoolschets’ geschilderd. Kort samengevat: op de plek van het huidige HollandRama komt een multimediale experience voor een eerste kennismaking met de canonvensters, waarbij die geschiedenis wordt getoond met behulp van een of meer historische personages. Het museum wil ervoor waken in deze experience niet uit te gaan van de fascinatie voor wat technisch tegenwoordig mogelijk is, maar wil zich blijven richten op zijn kracht: het vertellen en losmaken van verhalen. In een canonplein worden met behulp van historische objecten de vijftig vensters verder uitgewerkt.

In het park wordt een aantal vensters, met name uit de Nieuwste Geschiedenis, verder gecombineerd met bestaande of nieuwe gebouwen en objecten. In het collectiebeleid voor de onroerende objecten wordt dat een nieuw speerpunt naast de al bestaande: meer stedelijke omgevingen, tonen van de pluriformiteit van de Nederlandse samenleving en het complex van ambachten, industrialisatie en bedrijfsgeschiedenissen.

Daarbij wordt, zowel voor individuele bezoekers en groepen als in het educatieve aanbod, meer gebruik gemaakt van principes uit gaming en van moderne communicatiemiddelen. Natuurlijk is hierbij wel aandacht voor de juiste maatvoering om ook het ‘gewone’ beleven van wat men ziet en ontmoet te kunnen blijven bieden.

Bij het digitaal platform is nadrukkelijk niet gekozen voor het maken van een nieuw portaal naar andere op het internet aanwezige informatiebronnen. In samenwerking met andere organisaties wil het museum vooral een bestendige structuur bieden voor relevante informatie. Door een dergelijke keuze wordt de informatie minder afhankelijk van alle snelle veranderingen in de ICT. Een goede verzameling van inhoud heeft een langere levensduur.

Voor de samenvoeging met het VIE is gekozen het werk aan de nationale inventaris niet te belasten met een snelle organisatorische integratie. Wel ontlast de infrastructuur van het museum de kleinere VIE-organisatie van allerlei organisatorische processen. Op de inhoud wordt synergie gezocht en in een hoog tempo ook gevonden.

Voor de Maand van de Geschiedenis is de kring van partners al uitgebreid met onder meer alle regionale omroepen en het CPNB. Hier wil het museum, met de beperkte financiële middelen, een stevige infrastructuur bieden waarop andere organisaties kunnen voortbouwen in eigen programmering en activiteiten.

Al met al staat het museum voor een complexe maar vooral inspirerende uitdaging. Die durven wij aan vanuit een sterke positie. Tenslotte is het museum, gekeken naar bezoekersaantallen, het grootste museum buiten Amsterdam - en als alleen de Nederlandse bezoekers geteld worden, zelfs het grootste van Nederland. De naam heeft een grote positieve bekendheid in het gehele land. Er zijn niet veel Nederlanders die nooit in het museum zijn geweest. En komt men na jaren weer (nu met kinderen of kleinkinderen), dan is men steeds weer verrast over de verlevendiging die in de laatste decennia werd gerealiseerd. Vakgenoten in het buitenland, zelfs op grote afstand, volgen het museum nauwgezet, steeds benieuwd naar onze denkbeelden, werkwijzen en innovaties.

De echte kracht van het museum ligt in de sterke verankering in de samenleving, zoals alleen al blijkt uit de grootste museumvriendenkring. Onmisbaar is daarbij de grote betrokkenheid van medewerkers en vrijwilligers. Die enorme inzet maakt het tot een genoegen voor dit museum werkzaam te zijn.

GOVERNANCE

De directie vormt het bestuur van de stichting. Op basis van statutaire bepalingen vormt de directie tevens het bestuur van de Stichting De Oude Bijenkorf.

Ultimo 2012 bestond de directie uit een eindverantwoordelijke bestuursvoorzitter en een directeur in het bijzonder belast met de nieuwe taken en externe relaties.

In de periode 1 juni tot 1 oktober bestond de directie uit drie leden, waarbij het derde lid verantwoordelijk was voor de bedrijfsvoering. Tot 1 juni bestond de directie uit een algemeen directeur en een directeur bedrijfsvoering.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het bestuur op basis van de statutaire bepalingen. De Raad van Toezicht vormt tevens de Raad van Toezicht van de Stichting De Oude Bijenkorf.

Samenstelling directie (nevenfuncties)

Naam	Functie	Tot	Vanaf	Relevante Nevenfuncties
De heer J.P. de Jong	Voorzitter directie		1 juni 2012	Zelfstandige adviespraktijk 'Achter de Duinen' Vice-voorzitter Raad van Toezicht HIVOS te Den Haag Vice-voorzitter Raad van Toezicht Kunstgebouw te Rijswijk Lid Raad van Toezicht Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde Blijdorp te Rotterdam
De heer P-M.J.M. Gijbers	Algemeen directeur	1 juni 2012		Lid Adviesraad Erfgoedbalans van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed te Amersfoort Lid Raad van Toezicht Digitaal Erfgoed Nederland te Den Haag
	Directeur in het bijzonder belast met de nieuwe taken en externe relaties.		1 juni 2012	Lid Raad van Advies Centrum voor Architectuur en Stedebouw Arnhem Lid Adviesraad RBT KAN (regionaal bureau voor toerisme knooppunt Arnhem – Nijmegen) Lid Alumniraad Radboud Universiteit Nijmegen
Mevrouw ing. A.M.C.J. Ponsioen	Directeur Bedrijfsvoering	1 oktober 2012		Boardmember Association of European Open Air Museums Lid Raad van Toezicht Boekman Stichting te Amsterdam Lid Raad van Toezicht Gelders Restauratiecentrum Bestuurslid Stedelijk Netwerk te Arnhem Bestuurslid Kröller-Müller Fonds te Otterlo Lid bestuur VNO/NCW Arnhem-Nijmegen Nationaal correspondent voor EMF

Naam	Functie	Aantreden	Aftreden	Relevante (neven)functies
De heer drs. ir. J. van der Veer	Voorzitter Lid Commissie Benoeming, Beoordeling en Beloning	1 april 2010	1 april 2014 (herbenoembaar)	Non-executive director Shell Voorzitter Raad van Commissarissen ING Voorzitter Raad van Commissarissen Philips Voorzitter Platform Bèatechniek Lid Raad van Commissarissen Concertgebouw te Amsterdam Bestuurslid Nationale Toneel te Den Haag
Mevrouw N.Y. Albayrak- Temur	Lid Commissie Benoeming, Beoordeling en Beloning	1 april 2007	1 april 2015	Bestuurslid Atlantic & Exchange Program Lid Raad van Toezicht Medisch Centrum Haaglanden Lid Geletterdheidsforum A tot Z
De heer drs. H.A. Doek	Vice-voorzitter Voorzitter Financiële commissie	1 november 2004	1 juni 2013	Voorzitter Treasurycommissie provincie Friesland Leeuwarden Lid Bestuur NJO: Nederlandse Orkest- en Ensemble- Academie Apeldoorn Lid Bestuur Introdans Arnhem Lid Bestuur Stichting Behoud en Herbesteding Religieus Erfgoed Hoevelaken Lid Raad van Toezicht Hannema de Stuers Fundatie Heino/Zwolle Lid Bestuur Nederlands Kamer Opera Festival Zwolle Lid Vereniging Aegon N.V. Den Haag Commissaris OOST N.V. Arnhem/Enschede Commissaris Robbers & Van den Hoogen B.V. te Arnhem Voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Arnhem en Omstreken, Arnhem, vanaf 15 juni 2012 Voorzitter Raden van Toezicht Geldersch Landschap/ Geldersche Kasteelen te Arnhem (tot 15 december 2012) Lid Raad van Advies Nationaal Park de Hoge Veluwe te Hoenderloo (tot 15 december 2012)
Mevr. M.H.H. van Haaren – Koopman		1 april 2012	1 april 2016 (herbenoembaar)	Voorzitter Stichting Zero Emissie busvervoer Voorzitter Taskforce FET Voorzitter Fietsersbond Voorzitter Nederlandse Vereniging van Binnenhavens Lid Commissie van Advies Burgers' Zoo
De heer drs. J.P. de Jong	Als actief lid teruggetreden. Was benoemd op voordracht van de ondernemingsraad.	1 april 2003	15 mei 2012	Zelfstandige adviespraktijk 'Achter de Duinen' Vice-voorzitter Raad van Toezicht HIVOS Den Haag Lid Raad van Toezicht Kunstgebouw Rijswijk Lid Raad van Toezicht Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde Blijdorp Rotterdam

Naam	Functie	Aantreden	Aftreden	Relevante (neven)functies
De heer prof. dr. P. Schnabel		1 maart 2011	1 maart 2015 (herbenoembaar)	Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau Hoogleraar Universiteit Utrecht Lid Bestuur Stichting Praemium Erasmianum te Amsterdam Lid bestuur Stichting de Ombudsman te Hilversum Voorzitter bestuur Duitsland Instituut Universiteit van Amsterdam Lid Raad van Adviseurs Vereniging Rembrandt te Den Haag Voorzitter museum Bredius te Den Haag Lid bestuur Museum Catharijneconvent te Utrecht Lid Raad van Toezicht Museum Boymans van Beuningen te Rotterdam Penningmeester Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam Lid bestuur Stichting Ons Erfdeel Voorzitter Adviesraad Erfgoedbalans van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed te Amersfoort Lid Gezondheidsraad Vice voorzitter Stichting Jaar van de Historische Buitenplaatsen (2012) Lid Raad van Commissarissen Shell Nederland BV te Den Haag Lid Curatorium Management Centrum VNO-NCW De Baak te Noordwijk/Driebergen
De heer drs. R.J.X. Wanders	Lid Financiële Commissie	1 november 2009	1 november 2009 (herbenoembaar)	CFO en lid hoofddirectie ANWB B.V. President Commissaris KNAC Services B.V. Lid Raad van Commissarissen Reis- en Rechtshulp N.V. Lid Raad van Commissarissen Unigarant/ UVM Verzekeringsmaatschappij N.V. Vice voorzitter Stichting Pensioenfonds ANWB Bestuurder Stichting Administratiekantoor SynVest Beleggingsfondsen

Code Cultural Governance

Bestuur en Raad van Toezicht onderschrijven de principes en Best Practice-bepalingen van de Code Cultural Governance en de governance-bepalingen van het Reglement CBF-keur. In dit reglement is opgenomen de Code Goed Bestuur voor Goede doelen.

Op de hieronder aangegeven punten wordt nog niet geheel aan de Code Cultural Governance voldaan. Hierop wordt in 2013 verdere actie ondernomen.

Op het punt van de maximale zittingstermijn van leden van de Raad van Toezicht is, met instemming van de staatssecretaris OCW in april 2011 een uitzonderingsbepaling opgenomen die het mogelijk maakt, als de continuïteit van het toezicht daarom vraagt, een lid voor een derde termijn te benoemen.

In de loop van 2013 is een algehele herziening van de statuten voorzien om ook in de statuten de Code geheel toe te passen. Daarop vooruitlopend is het de bedoeling in het voorjaar al een partiële wijziging van de statuten te realiseren. Dit is nodig om op verzoek van de staatssecretaris de rol van de bewindspersoon bij het benoemen van de leden van de Raad van Toezicht te verwijderen. Bij die gelegenheid wordt tevens het artikel waarin bepaald is over welke besluiten het bestuur de Raad van Toezicht goedkeuring dient te vragen aan de Code Cultural Governance aangepast.

In 2012 is een Code Integriteit vastgesteld. Daarin worden, op basis van CAO-bepalingen en de kernwaarden van het museum medewerkers richtlijnen en aandachtspunten geboden met betrekking tot integer gedrag. In vervolg hierop wordt in 2013 tevens een Regeling melden van vermoeden van misstanden vastgesteld. Het overleg met de ondernemingsraad over deze regeling vindt plaats.

Als bijlage is de algemene profielschets voor de Raad van Toezicht toegevoegd. Dit profiel wordt in ieder geval voor het zoeken van kandidaten voor vacatures in de Raad geactualiseerd en uitgewerkt naar een specifiek zoekprofiel.

Door de recente wijzigingen in samenstelling van de directie ontbreekt een actueel profiel voor de directie. In relatie tot het streven naar een andere directiestructuur wordt dit profiel later vastgesteld.

In goed overleg met het bestuur van de Vereniging Vrienden van het museum wordt gewerkt aan een wijziging van de onderlinge samenwerking. In dat kader wordt met de Vrienden ook gesproken over de wijze waarop de Code van toepassing dient te zijn op de vrienden.

Voor de toepassing van de Wet op de ondernemingsraden zijn de beide ondernemingen (museum en SDOB) samengevoegd. In de ondernemingsraad is een kwaliteitszetel gereserveerd voor een vertegenwoordiger van het SDOB-personeel. Van de ondernemingsraad is een afzonderlijk bericht opgenomen in dit verslag.

Het museum kent een grote groep betrokken vrijwilligers. Het vrijwilligersbeleid is vastgelegd in een handboek Een professionele zaak. Vrijwilligersbeleid van het Nederlands Openluchtmuseum. Regelmatig wordt overlegd met een door vrijwilligers gevormd platform over de aangelegenheden betreffende het vrijwilligersbeleid.

Arnhem, 10 april 2013

drs. J.P. de Jong
directievoorzitter

drs. P.-M.J.M. Gijbers
directeur

BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Samenstelling

Statutair kan de Raad uit maximaal negen leden bestaan. Om praktische redenen wordt het aantal van zeven leden aangehouden. Tijdelijk zal de Raad in de eerste maand van 2013 uit acht leden bestaan.

De Raad is verheugd per 1 april 2012 mevrouw M.H.H. van Haaren-Koopman, in verschillende functies actief op het gebied van duurzame mobiliteit en oud-gedeputeerde van de provincie Gelderland, als nieuw lid te hebben kunnen verwelkomen. Zij vult in het profiel van de Raad van Toezicht de vereiste deskundigheid op het gebied van aandacht voor milieu en duurzaamheid in. Vanwege de nieuwe taken waaronder de samenvoeging van museum en VIE heeft de Raad zijn profiel daarop geactualiseerd. Dit profiel is als bijlage in dit jaarverslag opgenomen.

Een van de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst met VIE is dat er binnen de Raad een plaats zal worden vrijgemaakt voor een lid met bijzondere kennis van de Cultuur van het dagelijks leven (volkscultuur) en immaterieel erfgoed. Het bestuur van VIE heeft daarvoor zijn voorzitter de heer mr. drs. C.O. Bijster voordragen. De Raad heeft de heer Bijster per januari 2013 als lid van de Raad van Toezicht benoemd. Zijn komst wordt door de Raad verwelkomd als een welkome verbreding van de deskundigheden binnen de Raad.

Op verzoek van de Raad heeft de heer drs. H.A. Doek, vicevoorzitter en voorzitter van de Financiële Commissie, zich bereid verklaard zijn zittingsperiode te verlengen tot de afronding van de jaarstukken over 2012. De Raad is hem er erkentelijk voor op deze wijze te kunnen zorgdragen voor continuïteit.

De heer drs. J.P. de Jong, lid op voordracht van de ondernemingsraad, is in 2012 niet actief geweest als lid van de Raad. Op verzoek van de Raad en de directie functioneerde hij de eerste maanden als procesbegeleider van directie en managementteam. Op 15 mei 2012 heeft de heer De Jong zijn lidmaatschap van de Raad neergelegd.

Om te kunnen voorzien in zijn vacature heeft de Raad op basis van zijn vernieuwde profiel een op deze functie gericht zoekprofiel vastgesteld. Met de ondernemingsraad zijn goede afspraken ge-

maakt over de procedure om te voorzien in de zo ontstane vacature. De ondernemingsraad heeft een nieuwe kandidaat voorgedragen, die, naar verwachting, in april 2013 zal worden benoemd.

Wijze van functioneren

De Raad heeft in het verslagjaar regelmatig formeel en informeel overleg gevoerd met de Directie en directieleden. De Raad heeft vier maal met en vier maal zonder de Directie vergaderd.

De Raad kent een vaste Financiële Commissie, bestaande uit de heren Doek en Wanders. Deze commissie is twee maal bijeen geweest, in aanwezigheid van directieleden. De commissie heeft de Directie met raad en daad ondersteund, zowel inhoudelijk als ter voorbereiding van te agenderen financiële onderwerpen.

Ook de werkgeverscommissie, bestaande uit de voorzitter en mevrouw Albayrak, is enkele keren bij elkaar geweest.

Beide commissie functioneren op basis van een eerder vastgesteld reglement.

De Raad onderschrijft de Principes en Best Practice-bepalingen van de Code Cultural Governance en de governancebepalingen van het Reglement CBF-keur. Deze bepalingen zijn voor een belangrijk deel overgenomen in de statuten van de stichting, het Reglement Raad van Toezicht, het Reglement Financiële Commissie, het Reglement Benoeming, beoordeling en beloning, het Directiereglement en de jaarverslaggeving.

Werkgeversfunctie

De Raad, in het bijzonder zijn voorzitter, heeft in het verslag veel aandacht gegeven aan het functioneren en de samenstelling van de directie. De Raad heeft daarbij ingrijpende besluiten genomen, die hebben geleid tot wijzigingen in de samenstelling van de Directie.

Mede op voorstel van de algemeen directeur, de heer P-M.J.M. Gijssbers heeft de raad besloten om per 1 juni zijn voormalig lid, de heer J.P. de Jong te benoemen tot eindverantwoordelijke bestuurder. De Raad heeft hem daarbij bekleed met de bijbehorende bevoegdheden.

De heer Gijssbers is vanaf 1 juni als directeur in het bijzonder belast met de realisering van de nieuwe taken en het onderhouden van de externe relaties, waaronder het verwerven van meer externe financiële bijdragen. De Raad vond

uitbreiding van de directie van belang gezien de complexe opgaven waarvoor het museum staat en de daarvoor noodzakelijke veranderingen in de museumorganisatie.

Snel na dat besluit werd duidelijk dat de directeur bedrijfsvoering, mevrouw Ponsioen, het moeilijk vond binnen die nieuwe structuur te functioneren. Daarop is in goed overleg overeenstemming bereikt over haar vertrek bij het museum. Als directeur bedrijfsvoering is zij tot 1 oktober 2012 actief gebleven. Tot 1 januari 2013 was zij als adviseur verbonden aan de organisatie om zo een goede overdracht te verzorgen en bij te dragen aan de continuïteit in de directievoering.

De Raad van Toezicht heeft daarop besloten in haar vacature niet opnieuw te voorzien. De directievoorzitter heeft daarom na haar vertrek haar taken overgenomen.

De Raad van Toezicht vindt het jammer dat voor deze oplossing gekozen moest worden.

Mevrouw Ponsioen was vanaf 9 september 2003 aan het museum verbonden. Zij heeft een grote bijdrage geleverd aan verbeteringen in het financieel beheer en de administratieve organisatie en aan het oplossen van ernstige financiële problemen, zodat er nu sprake is van een financiële gezonde en vitale organisatie. Hiervoor, en voor de wijze waarop zij tot het laatste moment loyaal en met tomeloze inzet haar functie heeft vervuld, is het museum haar veel dank verschuldigd.

Toezicht

In 2012 kregen de subsidieaanvraag voor de volgende beleidsperiode 2013-2016 en de daaruit volgende nieuwe taken veel aandacht van de Raad van Toezicht. Een belangrijke uitwerking daarvan was de totstandkoming van de samenvoeging met VIE.

De aandacht die nodig was voor de subsidieaanvraag vroeg zoveel aandacht van de directie, dat de Raad van Toezicht akkoord is gegaan met een latere totstandkoming van een meerjarenbeleidsplan.

De jaarstukken en jaarrekening van het museum en het SDOB zijn door de financiële commissie in aanwezigheid van de accountant besproken en goedgekeurd. Ook is het algemene jaarverslag 2011 van het museum besproken en goedgekeurd. De begrotingen van beide stichtingen voor 2013 zijn eveneens besproken en goedgekeurd.

Ook de kwartaalrapportages van de directie werden besproken.

Andere besproken en vermeldenswaardige onderwerpen zijn de voortgang van het project om de exploitatie voor 2014 sluitend te maken en wenselijke wijzigingen van de statuten. De directie aanleiding voor het laatste is het besluit van de staatssecretaris OCW niet langer verantwoordelijk te willen zijn voor de benoemingen van leden van de Raad van Toezicht.

Als vervolg hierop zullen de statuten in 2013 op een aantal punten gewijzigd worden.

De Raad van Toezicht heeft goedkeuring gegeven aan een nieuw directiereglement. De Raad heeft daarbij strakkere regels met betrekking tot het door directieleden aanvaarden van nevenfuncties laten opnemen. Tevens is besloten dat de Voorzitter van de Raad de onkostendeclaraties van directieleden dient goed te keuren.

Bij de halfjaarlijkse behandeling van de algemene gang van zaken in de overlegvergadering tussen bestuurder en ondernemingsraad is de Raad van Toezicht altijd vertegenwoordigd. Daarnaast hebben voorzitter en vicevoorzitter eenmaal, in aanwezigheid van de bestuurder, direct met de ondernemingsraad gesproken. De heer Doek, die in 2012 optrad als contactpersoon voor de ondernemingsraad, heeft daarnaast nog twee maal een eigen gesprek met de ondernemingsraad gehad.

In zijn besloten vergadering op 6 januari 2012 heeft de Raad, buiten aanwezigheid van de directie het eigen functioneren besproken. Daarbij heeft de Raad de wens uit gesproken eenmaal per jaar met het hele managementteam te spreken over een inhoudelijk onderwerp.

De gehele Raad was aanwezig bij de feestelijke opening door Hare Majesteit de Koningin van de Westerstraat en het jubileumjaar. Individuele leden van de Raad bezochten bij verschillende gelegenheden andere bijeenkomsten van het museum.

Met de directie is de Raad van mening dat 2012 een bijzonder, bewogen en goed jaar is geweest. Het grote aantal bezoekers en de vele publiciteit rond het museum zijn een compliment aan de gehele organisatie waard. De Raad is iedere keer weer onder de indruk van de grote betrokkenheid van medewerkers, vrijwilligers en vrienden bij het museum.

Ook dankt de Raad de partners, fondsen en sponsors voor hun belangrijke bijdrage.

Den Haag, 10 april 2013

*De Raad van Toezicht,
De heer drs. ir. J. van der Veer, voorzitter*

BERICHT VAN DE ONDERNEMINGSRAAD

Rennen om niet achteruit te gaan

Het afgelopen jaar, 2012, was voor het hele museum en ook voor de OR een bewogen tijd. In deze periode kregen we enerzijds minder financiële ruimte en anderzijds meer taken en samenwerkingsverbanden. Minder geld en meer werk, dat betekent rennen om niet achteruit te gaan. Daarom is het zaak dat de OR nog meer dan voorheen anticipeert en faciliteert, zowel naar de achterban als naar de directie. Door bijvoorbeeld in een vroegtijdig stadium extra informatie te verschaffen of ergens de aandacht op te vestigen. Met deze insteek zijn diverse onderwerpen benaderd.

Overleg met de directie

Met de bestuurder hebben acht overlegvergaderingen plaatsgevonden. Een van de belangrijke gespreksonderwerpen betrof de opdracht aan het bureau The Bridge om het museum te ondersteunen bij het proces om te komen tot een sluitende exploitatie voor 2014. Andere besproken onderwerpen waren:

- Begroting van het museum en van de horeca
- Verloop van de verzuimcijfers
- Voortgang van het Arbo-beleid
- Ontwikkelingen rond de pensioenen
- Subsidieaanvraag OCW
- Pensioenen van de Horeca
- Integriteitbeleid
- Jeugdlonen
- Privacyreglement met onderliggende procedures en protocollen
- Vergoeding van het woon-werk verkeer
- Roosters
- Contractvormen
- Werkkostenregeling

Het in 2011 opgezette convenant tussen de directie en de OR over scholing, tijdsbesteding en budget is geëvalueerd en op enkele punten aangepast.

Naast het overleg met de bestuurder heeft de ondernemingsraad ook enige malen gesproken met de Raad van Toezicht-leden Huub Doek en Jeroen van der Veer.

Advies en instemmingsverzoeken

In 2012 heeft de OR een aantal verzoeken positief beoordeeld.

Instemmingsverzoeken:

- Toegangsbeheersysteem
- Aanvulling op de regeling pensioenfonds Horeca en Catering
- Invoering nabestaandenpensioen Horecapersoneel
- Wijziging aanstellingsbeleid contracten voor bepaalde duur

Adviesaanvragen:

- Benoeming Jaap de Jong tot bestuurder als directievoorzitter
- Opdracht aan The Bridge
- Samenwerking met VIE

Initiatiefvoorstel

De OR heeft in 2012 een initiatiefvoorstel gerealiseerd over de vele verschillende contractvormen die er in ons museum bestaan en over de verhouding tussen de flexibele schil en vaste kern. Over dit onderwerp is eerst het OR-klankbord en vervolgens zijn de groep van OR-adviseurs geraadpleegd. Het uiteindelijke initiatiefvoorstel is zowel aan de directie als aan de adviseurs gepresenteerd.

Opleiding

Om optimaal te kunnen functioneren volgde de OR een workshop 'Integriteit in de praktijk' door Loes Cornelissen, Arbo-coördinator en een externe 4-daagse cursus 'Effectief communiceren'.

Aanstellingen

Adelheid Ponsioen, bij aanvang onze gesprekspartner, vertrok dit jaar. Jaap de Jong trad uit de Raad van Toezicht, werd directievoorzitter en werd daarmee onze nieuwe gesprekspartner. Mede om de verhoudingen en werkwijze te herijken is kort daarna een informele bijeenkomst tussen de OR en de Jaap de Jong en het afdelingshoofd P&O georganiseerd. Deze bijeenkomst stond onder leiding van Ruth Groeneveld.

Jaap de Jong was eerder door de OR voorgedragen als lid van de Raad van Toezicht. Nu die plek vacant kwam, kon de OR een nieuwe kandidaat voordragen. Met vier potentiële kandidaten heeft de OR oriënterende gesprekken gevoerd en uiteindelijk een van hen voorgedragen. Naar verwachting de voorgedragen kandidaat in april 2013 door de Raad van Toezicht tot lid worden benoemd.

Arnhem, 10 april 2013

*De Ondernemingsraad,
Joost Dekkers (voorzitter)
Jo-Ann van den Berg (secretaris)
Tamara van Asselt
Mark den Boer
Hilde Dortmans
Wim Peters
Hans Piena*

PRESTATIEVERANTWOORDING

Prestatie overzicht 2012

1. Openingstijden

Wat	Gerealiseerd 2012	Ambitie	Gerealiseerd 2011
1 april – 1 november	10.00- 17.30 uur = 52,5 uur/week	49 uur/week	idem 2011
1 november – 1 april	11.00 – 16.30 uur = 37,5 uur/week	11.00 – 16.30 uur = 37,5 uur/week	idem 2011
Winter-hoog dec-jan	11.00 - 19.00 uur = 56 uur/week	intensivering	idem 2011
Eerste Kerstdag en Nieuwjaar	gesloten	gesloten	idem 2011
Oudejaarsdag	om 17.00 uur dicht	om 17.00 uur dicht	idem 2011

2. Bezoekersaantallen en educatie

Aantallen	Gerealiseerd 2012	Ambitie	Gerealiseerd 2011
Aantal bezoekers	524.188	gemiddeld 450.000	456.093
Aantal leerlingen primair onderwijs	21.327	tenminste 25.500	22.902
Aantal leerlingen voort- gezet onderwijs	10.181	tenminste 8.000	13.051
Totaal onderwijs	31.508	gemiddeld 33.500	35.953

Voor de gehele beleidsperiode gelden de volgende gemiddelde getallen:

Aantallen	Gerealiseerd 2009-2012	Ambitie 2009-2012
Aantal bezoekers	469.832	Gemiddeld 450.000
Aantal leerlingen primair onderwijs	23.105	Ten minste 25.000
Aantallen voortgezet onderwijs	13.640	Ten minste 8.000
Totaal onderwijs	36.745	Gemiddeld 33.500

3. Presenteren

Voor de gehele beleidsperiode stond één overkoepelend thema centraal: migratie, waarbij per jaar een specifiek aspect benadrukt werd. In 2012 markeerde het project Westerstraat, Komen en gaan in de Jordaan de afronding van het vierjarige beleidsplan Migratie. Bewogen door tijd en ruimte. Met krotwoning, Turkenpension en vijftien filmportretten kreeg het verhaal over migratie en het effect ervan op ons dagelijks leven een vaste plek in het Openluchtmuseum.

Het jubileumjaar vormde een uitgelezen mogelijkheid om naar buiten te communiceren dat het Openluchtmuseum is uitgegroeid tot een museum van, voor en over alle Nederlanders, verbonden met heden, verleden en toekomst. Twee presentaties zijn verbeterd. In de Bierbrouwerij is de eerste fase van de vernieuwing van de brouwerij afgerond. Daarmee is de brouwerij beter geschikt voor het ontvangen van groepen met bierproeverijen. Het Groene Kruisgebouw werd ingrijpend onderhouden met nieuwe poppen en aanpassingen in de inrichting.

4. Achterstallig groot onderhoud

Conform planning is weer op grote schaal gewerkt aan het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de museale gebouwen. De werkwijze is identiek aan die van het voorgaande jaar. Grotere restauraties betroffen de Standerdmolen, de Witte Boerderij, Budel, het Kruidentuinhuisje en Tolhuis Midlaren, De werkzaamheden aan de Delftse molen worden in maart 2013 afgerond. Hiermee is het onderhoudsprogramma aan veertig onroerende objecten afgerond.

5. Digitale ontsluiting

Ook in 2012 zijn weer 300 objecten digitaal ontsloten en klaar voor presentatie op de website. Er is deelgenomen aan de pilot Dimcom-Rijks, met als doel de rijkscollectie op internet toegankelijk te maken en op termijn ook in Europeana (internationale online museumcollecties) te integreren.

6. Depotvoorziening

Vanwege de financiële situatie van het Rijk en de ontwikkelingen rond de Rgd hebben de voorbereidingen voor het realiseren van een noodzakelijke nieuwe depotvoorziening stilgelegen. In de zomer van 2012 heeft het museum zich aangesloten bij het initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en het Rijksmuseum om gezamenlijk een Nationaal Duurzaam Depot te ontwikkelen. De verwachting is dat in 2013 duidelijk zal worden of dit haalbaar is.

7. Netwerk culturele diversiteit

De museaal inhoudelijke component is weergegeven in het beleidsplan. Voor de presentatie van het Turkenpension in de Westerstraat is samengewerkt met Turkse ondernemersorganisaties. In samenwerking met de Turkse gemeenschap is een cultuurzondag georganiseerd.

8. Registratiegraad

Het voorstel voor selectie en afstoting, gebaseerd op het uitgevoerde onderzoek naar de textielcollectie Duyvetter is wat betreft de selectie afgerond. De afstotingen waartoe besloten is, worden in 2013 afgerond.

Van het project 'koepels en onderdelen' is 97% (eind 2011 77%) afgerond. Dit project heeft tot doel om een nauwkeurige telling van het aantal roerende objecten in de collectie mogelijk te maken. Hiervoor moest de registratie uit het verleden worden aangepast.

De verwerking van de uitkomsten van het onderzoek naar nummers en standplaatsen is in een vergevorderd stadium. Met name een aantal complexe vraagstukken krijgen in 2013 de nog noodzakelijke aandacht.

9. Registratiekwaliteit

In 2011 is gestart met onderzoek naar de ontbrekende verwervingsgegevens in het collectie-registratieprogramma AdLib. Om diverse redenen zijn die van ongeveer 15% van de roerende collectie niet vermeld of onbekend. De gebrekkige toegankelijkheid van het bedrijfsarchief was de oorzaak van een geringere voortgang dan gewenst. Prioriteit moest worden gelegd bij het verbeteren van die toegankelijkheid. In 2013 wordt het onderzoek weer voortvarend opgepakt.

10. Collectiebeleidsplan

Sinds 1 maart 2011 wordt gewerkt conform het collectiebeleidsplan Kiezen en delen. Collectiebeleidsplan 2011-2017.

11. Veiligheidsplan

Het museum beschikt over een jaarlijks geactualiseerd en geïmplementeerd veiligheidsplan, waarvan het collectiehulpverleningsplan deel uitmaakt.

Arnhem, 10 april 2013

drs. J.P. de Jong
directievoorzitter

drs. P-M.J.M. Gijsbers
directeur

BALANS PER 31 DECEMBER 2012

	2012		2011	
	EUR	EUR	EUR	EUR
ACTIVA				
Materiele vaste activa	<u>1.420.752</u>		<u>1.569.331</u>	
Totale vaste activa		1.420.752		1.569.331
Vorraden	143.556		113.360	
Vorderingen	1.347.880		1.152.138	
Gelieerde rechtspersonen	3.449		-	
Liquide middelen	<u>5.978.215</u>		<u>6.961.135</u>	
Totale vlottende activa		7.473.099		8.226.633
TOTALE ACTIVA		8.893.851		9.795.964
PASSIVA				
Algemene reserve	2.365.397		2.369.293	
Bestemmingsreserves	391.859		563.615	
Bestemmingsfondsen	<u>1.465.724</u>		<u>2.229.186</u>	
Totale Eigen Vermogen		4.222.980		5.162.094
Voorziening prepensioen	125.000		400.000	
Voorziening jubileum uitkeringen	<u>125.000</u>		<u>120.803</u>	
Totale Voorzieningen		250.000		520.803
Lening	<u>233.812</u>		<u>467.623</u>	
Totale Langlopende schulden		233.812		467.623
Schulden aan leveranciers	1.490.971		988.433	
Kortlopende deel langlopende schuld	467.622		233.811	
Gelieerde rechtspersoon	749		35.404	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	300.539		299.465	
Pensioenlasten	-		142.972	
Onderhanden werk	1.056.051		1.319.477	
Overige schulden	839.769		593.680	
Overlopende passiva	<u>31.358</u>		<u>32.202</u>	
Totale Kortlopende schulden		4.187.059		3.645.444
		8.893.851		9.795.964

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2012

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Baten			
- Publieksinkomsten	5.041.677	4.330.000	4.438.650
- Sponsor inkomsten	112.226	115.000	105.841
- Overige inkomsten	546.138	522.500	514.577
	<hr/>	<hr/>	
Directe opbrengsten	5.700.041	4.967.500	5.059.068
Indirecte opbrengsten	546.606	508.500	543.404
	<hr/>	<hr/>	
Totale Opbrengsten	6.246.647	5.476.000	5.602.472
- Onderdeel huren	3.000.776	2.934.000	2.919.530
- Onderdeel exploitatiebijdrage	5.872.967	5.840.000	5.971.543
	<hr/>	<hr/>	
Subsidie Ministerie OCW	8.873.743	8.774.000	8.891.073
Overige subsidies en bijdragen	1.900.162	778.500	2.135.597
	<hr/>	<hr/>	
Totale Subsidies/Bijdragen	10.773.905	9.552.500	11.026.670
	<hr/>	<hr/>	
TOTALE BATEN	17.020.552	15.028.500	16.629.142
Lasten			
Salarislasten	7.460.999	7.183.000	6.316.710
Afschrijvingen	362.649	386.500	405.248
Huur	2.684.480	2.721.000	2.488.087
Aankopen	19.120	7.000	6.575
Overige lasten	7.541.344	6.029.500	7.834.728
	<hr/>	<hr/>	
Totale Lasten	18.068.593	16.327.000	17.051.348
Saldo uit Gewone Bedrijfsvoering	1.048.042-	1.298.500-	422.206-
			-
Saldo rentebaten/-lasten	108.815	88.500	142.154
Saldo bijzondere baten/-lasten	113	-	207.841
EXPLOITATIERESULTAAT	939.114-	1.210.000-	72.211-

RESULTAATBESTEMMING

		2012 EUR	begroting EUR	2011 EUR
Exploitatieresultaat	I	939.114-	1.210.000-	72.211-
Mutatie bestemmingsfondsen				
Onttrekking/dotatie OCW fonds 2005-2008		533.013	-	524.677
Onttrekking/dotatie bestemmingsfonds Veiligheid		-	-	256.341
Onttrekking bestemmingsfonds TV gelden		167.492	-	168.000
Subtotaal mutatie bestemmingsfondsen	II	700.505	-	949.018
Mutatie bestemmingsreserves				
Onttrekking bestemmingsreserve Boerderij Hoogmade		100.000	100.000	100.000
Onttrekking bestemmingsreserve 100 jaar museum		25.496	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Tram		4.566	-	-
Subtotaal mutatie bestemmingsreserves	III	130.062	100.000	100.000
Exploitatieresultaat	IV=I+II+III	108.547-	1.110.000-	976.807
Dotatie voorziening vut aan AR	V	-	-	815.928
Exploitatieresultaat als basis voor bepalen 'niet bestede OCW subsidie'	VI= I+II+III-V	108.547-	1.110.000-	160.879
Dotatie/onttrekking bestemmingsfonds OCW		62.957	-	96.527-
Dotatie/onttrekking Algemene reserve		45.590	-	64.352-
Subtotaal dotaties bestemmingsfonds OCW, bestemmingsreserve en algemene reserve	VII	108.547	-	160.879-
Totaal resultaatbestemming	II+III+V+VII	939.114	1.210.000	72.211

CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIETREKING 2012

BATEN	2012		Publieksfunctie		onderzoek & registratie		Collectie functie		Wetenschappelijke functie		Algemeen	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Directe opbrengsten												
- publieksinkomsten	5.041.677	5.041.677	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- sponsor:inkomsten	112.226	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	112.226
- overige inkomsten	546.138	546.138	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indirecte opbrengsten	546.606	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	546.606
Totale opbrengsten	6.246.647	5.587.815	-	-	-	-	-	-	-	-	-	658.832
Subsidie OCW												
- onderdeel huren	3.000.776	843.186	105.778	747.521	-	-	-	-	-	-	-	1.304.290
- onderdeel exploitatiebijdrage	5.872.967	2.802.855	854.201	2.196.624	19.287	-	-	-	-	-	-	-
Overige subsidies en bijdragen	1.900.162	1.900.162	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totale Subsidies/Bijdragen	10.773.905	5.546.203	959.979	2.944.145	19.287	-	-	-	-	-	-	1.304.290
TOTALE BATEN	17.020.552	11.134.019	959.979	2.944.145	19.287	-	-	-	-	-	-	1.963.122

TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2012

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op de per 1 januari 1991 verzelfstandigde Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum. Ten aanzien van de museale collectie is overeengekomen dat deze juridisch eigendom blijft van het Rijk; de Stichting heeft deze in bruikleen verkregen. Bovendien heeft de Stichting een instandhoudingsverplichting ten aanzien van de museale objecten.

De zogenaamde dienstgebouwen (kantoorruimten, opslagplaatsen etc.) worden gehuurd.

De grond ten behoeve van de parkeervoorzieningen is in erfpacht verkregen, de overige terreinen worden gehuurd.

De Stichting ontvangt van het Rijk een subsidie voor de museale taken; daarnaast worden inkomsten verworven door entreegelden, parkeergelden en huuropbrengsten, alsmede door de exploitatie van een winkel en overige commerciële activiteiten.

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het handboek verantwoording cultuursubsidies musea van het ministerie van OCW. Voor de beleidsperiode 2009 – 2012 is een nieuw handboek vastgesteld. Projectsubsidies worden hierbij in eerste instantie verantwoord als vooruit ontvangen bedragen en naar rato van de voortgang van het project ten gunste van de exploitatie geboekt. Ook voor zover er sprake is van geormerkte bijdragen en subsidies van derden in relatie tot specifieke projecten wordt deze methode gehanteerd.

Materiële vaste activa

Gebouwen en inventaris

Alle museale gebouwen in gebruik bij Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum zijn eigendom van de Staat der Nederlanden. Alle overige gebouwen worden gehuurd bij de Rgd.

In enkele gebouwen heeft de Stichting zelf geïnvesteerd. Deze investeringen en de overige inventaris worden lineair afgeschreven op basis van de verkrijgingsprijs en de economische levensduur.

Bedrijfsinstallaties

Per 1 januari 2005 heeft het museum het economisch eigendom van de bedrijfsinstallaties om niet verkregen van het ministerie van OCW.

In overeenstemming met de gemaakte afspraken tussen de Vereniging van Rijksmusea en het ministerie van OCW zoals uitgewerkt in de beschikking van 16 december 2004, dient er een waarde te worden toegekend aan deze bedrijfsinstallaties. Op basis van de door de Rgd aangegeven vervangingswaarde en vervangingstermijnen is de boekwaarde per 1 januari 2005 en de economische levensduur van de verschillende installaties bepaald.

Museale gebouwen en overige museale collectie

De museale gebouwen en de overige museale collectie, welke ten tijde van de verzelfstandiging aanwezig waren, zijn niet gewaardeerd. De museale gebouwen en de museale collectie zijn in bruikleen ontvangen van de Staat der Nederlanden. Kosten van onderhoud worden ten laste van de exploitatie van het museum gebracht. Kosten van aanschaffingen inzake de overige museale collectie worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Parkeerterrein

De inrichting van het parkeerterrein wordt gewaardeerd op verkrijgingprijs. De afschrijving is gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

Overige bedrijfsmiddelen

Inventaris van kantoren en vervoermiddelen worden gewaardeerd op verkrijgingprijs. De afschrijving is gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

Bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa

De stichting verantwoordt materiële vaste activa in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaglegging. Volgens deze grondslagen dienen materiële vaste activa te worden beoordeeld

op bijzondere waardevermindering wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom wordt een bedrag voor bijzondere waardevermindering ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van het actief.

Consolidatie van gelieerde rechtspersonen

Stichting De Oude Bijenkorf kwalificeert als een gelieerde rechtspersoon. In overeenstemming met de bepalingen in het handboek verantwoording cultuursubsidies musea van het ministerie van OCW wordt deze gelieerde rechtspersoon niet meegeconsolideerd. In plaats daarvan wordt de jaarrekening van deze rechtspersoon verstrekt aan het ministerie.

Voorraden

Deze worden gewaardeerd tegen inkooprijzen onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening wegens oninbaarheid.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het gedeelte van het eigen vermogen waartoe de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Bestemmingsfonds OCW

OCW subsidie die nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt dient opgenomen te worden in een bestemmingsfonds OCW.

Bestemmingsreserves

Het gedeelte van het eigen vermogen welke wordt afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven door het bestuur.

Voorzieningen

Voorziening prepensioen (garantieregeling prepensioen)

De voorziening prepensioen werd gevormd voor de uit de overgangsregeling per 1 januari 2002 voortvloeiende prepensioenverplichtingen, die in de in het voorjaar van 2006 tot stand gekomen CAO zijn omgezet in aanvullende ouderdomspensioenrechten.

De netto verplichting van de Stichting wordt hiervoor afzonderlijk berekend door een schatting te maken van de pensioen-aanspraken die werknemers hebben opgebouwd in ruil voor hun diensten in de verslag-periode en voorgaande perioden.

Deze pensioenaanspraken worden gediscoteerd om de contante waarde te bepalen, en de actuele waarde van de fondsbeleggingen wordt hierop in mindering gebracht. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van obligaties met een waardering van de kredietwaardigheid van AAA waarvan de looptijd de termijn van de verplichtingen van de stichting benadert. De berekening wordt uitgevoerd door een erkende actuaaris volgens de 'projected unit credit'-methode. In 2011 is in de CAO onderhandelingen bepaald dat deze regeling komt te vervallen en alleen nog zal gelden voor medewerkers met initiële rechten op deze regeling en geboren voor 1950.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening voor jubileumuitkeringen wordt gevormd voor de in de CAO opgenomen toekomstige jubileumuitkeringen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Onderhanden werk

Ontvangen projectsubsidies worden verantwoord onder Onderhanden werk. Naar rato van de voortgang en de gemaakte kosten voor het project worden de ontvangen subsidies als baten aan de exploitatie rekening toegerekend.

Resultatenrekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toe-vloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

BALANS PER 31 DECEMBER 2012

Materiële vaste activa

Het verloop is als volgt:

	Gebouwen	Inventaris en inrichting	Vervoermiddelen	Bedrijfsinstallaties	Activa in uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2012	2.835.819	6.780.747	281.140	795.201	138.602	10.831.509
Desinvesteringen 2012	-	21.708-	-	-	-	21.708-
Investerings 2012	10.144	203.926	-	-	-	214.070
Overboeking 2012	138.602	-	-	-	138.602-	-
Aanschafwaarde per 31 december 2012	2.984.565	6.962.965	281.140	795.201	-	11.023.871
Afschrijvingen per 1 januari 2012	2.186.065	6.314.315	137.155	624.643	-	9.262.178
Afschrijving desinvestering 2012	-	21.708-	-	-	-	21.708-
Afschrijvingen 2012	130.507	155.601	33.247	43.295	-	362.649
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2012	2.316.572	6.448.208	170.402	667.938	-	9.603.119
Boekwaarde per 31 december 2012	667.993	514.757	110.738	127.263	-	1.420.752

Op de materiële vaste activa, met uitzondering van hetgeen vermeld onder de waarderingsgrondslagen inzake materiële vaste activa, zijn de volgende afschrijvingspercentages van toepassing:

Gebouwen	5-10%
Inventaris en inrichting	10-33%
Vervoermiddelen	20%
Bedrijfsinstallaties	8-20%

Voorraden

	2012 EUR	2011 EUR
Winkelvoorraden	100.012	97.554
Waardepapieren	23.084	11.849
Museumgidsen	20.460	3.957
	143.556	113.360

De voorraad is gewaardeerd tegen inkoopprijs.
De voorziening voor incurantie bedraagt EUR nihil (2011: EUR nihil).

Vorderingen

Totale vorderingen

De vorderingen bestaan uit:

	2012 EUR	2011 EUR
Debiteuren	58.961	86.369
Overige vorderingen	1.124.470	961.793
Overlopende activa	164.448	103.976
	<u>1.347.879</u>	<u>1.152.138</u>

Een nadere uitsplitsing van de vorderingen is hieronder opgenomen. Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

De debiteuren zijn verantwoord onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid voor een bedrag van EUR 7.347 (2011: EUR 7.737).

Overige vorderingen

	2012 EUR	2011 EUR
Te vorderen BTW	267.696	227.097
Nog te ontvangen rente	120.029	156.288
Te ontvangen inzake Museumkaart	557.149	528.360
Overige vorderingen	179.597	50.048
	<u>1.124.470</u>	<u>961.793</u>

Overlopende activa

	2012 EUR	2011 EUR
Vooruitbetaalde verzekeringskosten	43.093	40.427
Vooruitbetaalde pensioen PFZW 2013	30.583	-
Overige vooruitbetaalde kosten	90.772	63.549
	<u>164.448</u>	<u>103.976</u>

De pensioenvordering ultimo 2012 bestaat enerzijds uit de vooruitbetaalde pensioenpremie voor 2013 ad EUR 226.655 en anderzijds uit de nog verschuldigde premie over 2012 zijnde EUR 196.072.

Tevens is hierin een verplichting opgenomen van EUR 110.000 betreffend achterstallig betaling ORT-pensioen aan de werknemers.

Gelieerde rechtspersonen

	2012 EUR	2011 EUR
RC Stichting De Oude Bijenkorf	3.449	-
	<u>3.449</u>	<u>-</u>

Over de rekening courant wordt geen rente berekend. De looptijd is korter dan een jaar.

Liquide middelen

	2012 EUR	2011 EUR
Kas	120.947	73.659
Kruisposten	7.617	154.570
Rekening courant ING/Postbank	800.139	784.619
Spaarrekening ING Bank	5.049.512	5.948.287
	<u>5.978.215</u>	<u>6.961.135</u>

Het gemiddelde rentepercentage ontvangen op de spaarrekeningen in 2012 bedroeg circa 2% (2011: 2%).

Eigen Vermogen

Algemene Reserve

	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	2.369.293	1.447.319
Overboeking van bestemmingsreserve bedrijfsinstallaties	41.694	41.694
Resultaatbestemming	45.590-	880.280
Stand per 31 december 2012	<u>2.365.397</u>	<u>2.369.293</u>

De algemene reserve is door een aantal zaken gewijzigd. Ten eerste is onttrokken een bedrag ad EUR 45.590 uit hoofde van het resultaat 2012 voortvloeiend uit de verdeling over het bestemmingsfonds OCW en de algemene

reserve. Ten tweede is toegevoegd de vrijval van de bestemmingsreserve bedrijfsinstallaties ad EUR 41.694, waarvoor wordt verwezen naar de toelichting bij de betreffende bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserves

	2012 EUR	2011 EUR
100 jaar museum	-	25.496
Boerderij Hoogmade	100.000	200.000
Bedrijfsinstallaties	291.859	333.553
Tram	-	4.566
Totaal	<u>391.859</u>	<u>563.615</u>

Hieronder worden de mutaties in de bestemmingsreserves per reserve nader gespecificeerd. Voor een specificatie van de exploitatielasten welke ten laste van de bestemmingsreserves zijn gebracht wordt verwezen naar de toelichting op de exploitatierekening.

100 jaar museum

	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	25.496	25.496
Resultaatbestemming	25.496-	-
Stand per 31 december 2012	<u>-</u>	<u>25.496</u>

In 2012 heeft een onttrekking plaatsgevonden van EUR 25.496 ten behoeve van de viering van het 100 jarig bestaan van het museum.

Boerderij Hoogmade

	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	200.000	300.000
Resultaatbestemming	100.000-	100.000-
Stand per 31 december 2012	<u>100.000</u>	<u>200.000</u>

De Boerderij Hoogmade is door het ministerie van Verkeer en Waterstaat gefinancierd om herbouw en exploitatie mogelijk te maken. In 2004 is de boerderij Hoogmade geopend en daarmee is het investeringsdeel afgesloten. Vanaf 2005 heeft het museum de exploitatie op zich genomen.

De na aftrek van de investeringen resterende gelden zijn door het bestuur gereserveerd ter dekking van de exploitatiekosten voor een periode van 10 jaar. Voor 2012 bedragen de exploitatielasten EUR 100.000, welke aan de bestemmingsreserve zijn onttrokken.

Bedrijfsinstallaties

	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	333.553	375.247
Resultaatbestemming	41.694-	41.694-
Stand per 31 december 2012	291.859	333.553

Het economisch eigendom van de bedrijfsinstallaties is per 1 januari 2005 om niet overgedragen aan het museum. Conform de voorschriften van het ministerie van OCW is voor de berekende boekwaarde een corresponderende bestemmingsreserve gevormd. Er is besloten alle investeringen in bedrijfsinstallaties te verwerken via

de materiële vaste activa en de bestemmingsreserve te laten aflopen in 15 jaar, te beginnen in 2005.

Dat betekent dat er in 2012 een onttrekking ad EUR 41.694 heeft plaats gevonden uit de bestemmingsreserve welke is toegevoegd aan de algemene reserve.

Tram

	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	4.566	4.566
Resultaatbestemming	4.566-	-
Stand per 31 december 2012	-	4.566

De directie heeft in 2006 besloten om een deel van het resultaat toe te wijzen aan de restauratie van de Rotterdamse tram. In 2007 is hiermee gestart. In 2012 is de restauratie afgerond.

Bestemmingsfondsen

In het nieuwe handboek is bepaald dat het bestemmingsfonds OCW blijft bestaan. Het museum heeft besloten om de bestemmingsfondsen te handhaven betreffende niet bestede gelden uit het verleden en verstrekt door OCW. Dit betreft de bestemmingsfondsen OCW 2009-2012, OCW 2005-2008, TV-gelden en Veiligheid. Deze zijn ondergebracht in het bestemmingsfonds OCW maar zullen elk afzonderlijk zichtbaar blijven. Kosten gemaakt in het kader van TV-gelden en Veiligheid zullen volledig onttrokken worden uit het desbetreffende bestemmingsfonds.

Bestemmingsfonds OCW

	2012 EUR	2011 EUR
Bestemmingsfonds OCW 2009-2012		
Stand per 1 januari 2012	561.015	464.488
Resultaatbestemming	62.957-	96.527
Stand per 31 december 2012	<u>498.058</u>	<u>561.015</u>
Bestemmingsfonds OCW 2005-2008		
Stand per 1 januari 2012	533.013	1.057.690
Resultaatbestemming:		
Besteding	533.013-	524.677-
Stand per 31 december 2012	<u>-</u>	<u>533.013</u>
Bestemmingsfonds Technische Vervangingsgelden		
Stand per 1 januari 2012	611.180	779.180
Resultaatbestemming:		
Toegekende bedragen		-
Bestedingen	167.492-	168.000-
Per saldo ten laste / gunste TV gelden	167.492-	168.000-
Stand per 31 december 2012	<u>443.688</u>	<u>611.180</u>
Bestemmingsfonds Veiligheid		
Stand per 1 januari 2012	523.978	780.319
Resultaatbestemming:		
Toegekende bedragen	-	-
Bestedingen	-	256.341-
Per saldo ten laste / gunste veiligheid	-	256.341-
Stand per 31 december 2012	<u>523.978</u>	<u>523.978</u>
Totaal Bestemmingsfonds OCW	1.465.724	2.229.186

Het bestemmingsfonds OCW is opgebouwd uit een viertal onderdelen:

1. OCW fonds 2009-2012: dit fonds wordt gevormd door de exploitatieresultaten die het museum in deze beleidsperiode maakt. Op 1-1-2012 bedraagt dit fonds EUR 561.015. Conform voorgaande jaren wordt op basis van de verhouding van de subsidie van het ministerie van OCW ten opzichte van de totale baten (rekening houdend met overige subsidies en bijdragen), het resultaat toegewezen aan een bestemmingsfonds OCW en de Algemene Reserve. Op basis van de hierboven genoemde verhouding is in 2012 58% van de exploitatieresultaat onttrokken aan het bestemmingsfonds OCW 2009-2012 en bedraagt de eindstand EUR 498.058. Voor 2012 is met als uitgangspunt het nieuwe handboek 2009-2012 dezelfde berekenings-systematiek gehanteerd als verantwoord in de jaarrekening 2011, wat impliceert dat de overige opbrengsten, met betrekking tot Dingeliefde, de exploitatiebijdrage voor het project Van Gend en Loos en de sponsorbijdragen vanuit de overige subsidies en bijdragen worden toegerekend aan de eigen opbrengsten. De berekening van het percentage voor 2012 is hieronder gepresenteerd. Op basis van de verdeling van het resultaat wordt over 2012 EUR 62.957 onttrokken aan het bestemmingsfonds OCW 2009-2012.
2. OCW fonds 2005-2008: op 1 januari 2012 bedraagt dit fonds EUR 533.013, opgebouwd uit de vorige beleidsperiode. Dit bedrag zal aangewend worden voor de doelstellingen van de stichting. In 2012 is dit fonds volledig aangewend voor het eeuwfeest van het museum en aan onderzoeken betreffende de positionering van het museum in de komende beleidsperiode (2013-2016).
3. Bestemmingsfonds Technische Vervangingsgelden: de onttrekking van EUR 167.492 bij TV gelden heeft betrekking op kosten die gemaakt zijn voor diverse projecten op het terrein.
4. Bestemmingsfonds Veiligheid: de uitvoering van het veiligheidsplan is in 2011 afgerond. Het resterende saldo zal gebruikt worden voor het nemen van beveiligingsmaatregelen in de depots van Tiel en Schaarsbergen.

Directe opbrengsten	5.700.041
Indirecte opbrengsten	546.606
VSB fonds inzake Dingeliefde	246.000
Van Gend en Loos	32.500
	<u>6.525.147</u>
Subsidie OCW	8.873.743
	<u>8.873.743</u>
Totaal	<u><u>15.398.890</u></u>
Aandeel OCW	58%
aandeel Museum	42%

Voorzieningen

Verloop voorzieningen

	Voorziening prepensioen	Voorziening jubileum uitkeringen	Totaal
Stand per 1 januari 2012	400.000	120.803	520.803
Bij: Toevoegingen	22.445	14.735	37.180
Af: Onttrekkingen	196.742	10.538	207.280
Af: Vrijval	100.703		100.703
Stand per 31 december 2012	<u>125.000</u>	<u>125.000</u>	<u>250.000</u>

Voorziening prepensioen

In het deelakkoord voor de CAO 2011-2013 zijn werkgevers en vakbonden overeengekomen dat de bestaande regeling voor prepensioenmogelijkheid wordt opgeheven, behoudens voor die medewerkers die geboren zijn vóór 1 januari 1950. Indien zij voldoen aan de in de vorige CAO vastgelegde eisen (in dienst per 1 oktober 2000 en op 63-jarige leeftijd nog in dienst van de stichting), mogen zij gebruik van de prepensioenmogelijkheid met een uitkeringspercentage van 70% van het laatst verdiende loon. Voor de Stichting betreft dit ultimo 31 december 2012 nog één werknemer die nog gebruik gaat maken van deze regeling en drie werknemers die al gebruik

maken van deze regeling. Totaal gaat het om een berekende uitkering van EUR 125.000. Dit bedrag is meegenomen in de voorziening prepensioen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening voor jubileumuitkeringen dient te worden opgenomen conform de bepalingen uit Richtlijn 271 van de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De voorziening is berekend rekening houdend met deelnamekansen, toekomstige uitkeringen en reeds verstreken diensttijd. De verplichting is contant gemaakt tegen 3%.

Langlopende schulden

	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	701.434	935.245
Aflossing	-	233.811-
	<u>701.434</u>	<u>701.434</u>
Af: gepresenteerd onder kortlopende schulden	467.622-	233.811-
	<u>233.812</u>	<u>467.623</u>

Per 1 januari 2005 heeft het bestuur een nieuwe leningsovereenkomst met de provincie Gelderland gesloten. Het betreft een lineaire lening met een hoofdsom van EUR 2.338.112 met een rentepercentage van 1,61%. Aflossing geschiedt in tien jaarlijkse termijnen van EUR 233.811, waarvan de achtste termijn verviel op 31 december 2012.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

	2012 EUR	2011 EUR
Schulden aan leveranciers	1.490.971	988.433
Kortlopende deel langlopende schuld	467.622	233.811
Gelieerde rechtspersoon	749	35.404
Belastingen en premies sociale verzekeringen	300.539	299.465
Pensioenlasten	-	142.972
Onderhanden werk	1.056.051	1.319.477
Overige schulden	839.769	593.680
Overlopende passiva	31.358	32.202
	4.187.059	3.645.444

De looptijd van de kortlopende schulden zijn korter dan 1 jaar met uitzondering van het Onderhanden werk.

Gelieerde rechtspersonen

Over de RC positie van de gelieerde rechtspersonen wordt geen rente berekend. De looptijd is korter dan een jaar.

Pensioenlasten

De pensioenverplichting ultimo 2011 bestond enerzijds uit de vooruitbetaalde pensioenpremie voor 2012 ad EUR 223.319 en anderzijds uit het nog verschuldigde bedrag voor de premie over 2011 zijnde EUR 131.291 en de verplichting van EUR 235.000 betreffend achterstallig betaling ORT-pensioen aan de werknemers.

Onderhanden werk

Vooruitontvangen bedragen

	2012 EUR	2011 EUR
Vooruitontvangen TV projecten 2008	-	-
Vooruitontvangen BankgiroLoterij	534.550	325.609
Vooruitontvangen Heslinga Publicaties	15.175	45.406
Vooruitontvangen Museumprijs	-	7.995
Vooruitontvangen Westerstraat	414.821	940.466
Vooruitontvangen Redevco	44.000	-
Vooruitontvangen Jubileumboom	43.752	-
Vooruitontvangen Ijssalon Venezia	3.752	-
	1.056.051	1.319.477

TV Projecten 2008	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	-	55.000
Toegekende bedragen		-
Bestedingen		55.000-
Per saldo	-	55.000-
Stand per 31 december 2012	-	-

In 2011 zijn conform de offertes voor de TV projecten 2008 werkzaamheden uitgevoerd voor EUR 55.000.

BankGiro Loterij	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	325.609	1.049.304
Toegekende bedragen	500.000	500.000
Bestedingen	291.059-	1.223.695-
Per saldo	208.941	723.695-
Stand per 31 december 2012	534.550	325.609

Als vaste beneficiënt heeft het museum ook in 2012 EUR 500.000 ontvangen. In 2012 zijn met de BGL bijdrage een nieuwe presentatie in de bierbrouwerij gemaakt, daarnaast is een pilot “gaming” samen met de hogeschool voor de kunsten Utrecht ontwikkeld en is samen met het publiek een co-creatie project “De Tien van 2012” gemaakt. Dit in het kader van het eeuwfeest van het museum.

Gelden bestaan uit donaties en legaten bestemd voor publicaties door het NOM. In 2012 is EUR 30.231 besteed aan het maken van het jubileumboek in het kader van het 100 jarig bestaan van het museum in 2012.

Heslinga Publicaties	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	45.406	60.023
Toegekende bedragen		-
Bestedingen	30.231-	14.617-
Per saldo	30.231-	14.617-
Stand per 31 december 2012	15.175	45.406

Museumprijs	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	7.995	18.500
Toegekende bedragen	-	-
Bestedingen	7.995-	10.505-
Per saldo	7.995-	10.505-
Stand per 31 december 2012	-	7.995

Het museum heeft in 2009 de museumprijs van de BankGiro Loterij en het Prins Bernardfonds gewonnen. In totaal EUR 100.000, waarvoor in 2010 projecten werden geïnitieerd. In 2010 is het educatieve project in het kader van het thema migratie getiteld “nieuwe burens” ontwikkeld en uitgevoerd. Voor het Bijzonder Onderwijs is een educatief programma ontwikkeld dat in 2012 is afgerond. In 2012 is EUR 7.995 aan dit educatief programma voor het Bijzonder Onderwijs besteed.

Westerstraat	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	940.466	630.146
Toegekende bedragen	183.500	798.600
Bestedingen	709.145-	488.280-
Per saldo	525.645-	310.320
Stand per 31 december 2012	414.821	940.466

In 2012 is door het museum het project Westersstraat afgerond. Aan de rand van het entreeplein zijn enkele gesloopte panden uit de Westersstraat in Amsterdam opgebouwd en ingericht. Hierin zijn gevestigd een postkantoor uit de jaren 50, een Jordaans café en een Turkenpension. Voor dit project is in 2012 EUR 73.500 van het SNS Reaal fonds en EUR 110.000 van de ING ontvangen.

Er is in 2012 EUR 709.145 besteed aan het project Westersstraat.

Het restant ad EUR 414.821 zal voor de jaarlijkse exploitatie van het gebouw worden gebruikt. De looptijd van de exploitatiebedragen is tussen de 5 en 10 jaar.

Redevco	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	-	-
Toegekende bedragen	44.000	-
Bestedingen	-	-
Per saldo	44.000	-
Stand per 31 december 2012	44.000	-

In 2012 is van het fonds Redevco een bijdrage ontvangen van EUR 44.000 voor het ontwikkelen van een nieuwe educatief project. De ontwikkeling van dit project zal starten in 2013.

Jubileumboom	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	-	-
Toegekende bedragen	50.000	-
Bestedingen	6.248-	-
Per saldo	43.752	-
Stand per 31 december 2012	43.752	-

In het kader van het eeuwfeest van het museum heeft de gemeente Arnhem een cadeau van EUR 20.000 aangeboden, samen met een bijdrage van de Vrienden (EUR 22.500), van de ANWB (EUR 7.500) en een boom van Natuurmonumenten wordt er nu gewerkt aan de ontwikkeling van een stadsplantsoen naast de Westerstraat. Naar verwachting wordt dit geopend in april 2013.

In 2012 is er EUR 7.500 subsidie verkregen van de stichting Terra om een haalbaarheidsonderzoek te doen naar de plaatsing van de IJssalon Venezia in het museum. De inventaris van de ijssalon Venezia is in 2011 geschonken door de eigenaren van de salon.

IJssalon Venezia	2012 EUR	2011 EUR
Stand per 1 januari 2012	-	-
Toegekende bedragen	7.500	-
Bestedingen	3.748-	-
Per saldo	3.752	-
Stand per 31 december 2012	3.752	-

Overige schulden	2012	2011
	EUR	EUR
Te betalen vakantiegeld	236.499	232.824
Te betalen vakantiedagen	163.000	180.000
Nog te betalen rente lening	-	-
Diverse te betalen kosten	440.271	180.856
	839.769	593.680

Overlopende passiva

	2012	2011
	EUR	EUR
Vooruitontvangen bedragen	31.358	32.202
	31.358	32.202

Pensioenen

Pensioenregeling

De pensioenregeling van de Stichting kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling en is ondergebracht bij het PFZW. Op dit moment is er geen informatie over een eventueel tekort of overschot van het pensioenfonds.

Voormalige prepensioenregeling

De voormalige prepensioenregeling was van kracht vanaf 2002 en is met ingang van 1 januari 2006 beëindigd als direct gevolg van de invoering van de wet VPL. De tot en met 2005 opgebouwde aanspraken blijven beschikbaar voor de deelnemers. De Stichting heeft de uitvoering van de regeling ondergebracht bij Reaal en de aanspraken gefinancierd.

Voor een nadere toelichting op de verwerking van de pensioenen in de jaarrekening wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen op pagina 32 en 33.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Rechten

Subsidie ministerie van OCW

Het ministerie van OCW heeft aan het Nederlands Openluchtmuseum voor de periode 2009-2012 een meerjarige instellingssubsidie toegekend van in totaal maximaal EUR 36.694.820. De toegekende subsidie voor het jaar 2012 bedraagt EUR 8.873.743.

VSBfonds

Door het VSBfonds is een bijdrage van in totaal EUR 2.460.000 toegekend ten behoeve van de exploitatiekosten van het Spaarstation 'Dingenliefde' voor de jaren 2005 tot en met 2014. De nog resterende toekenning met betrekking tot de jaren 2013 en 2014 bedragen in totaal EUR 492.000.

BankGiro Loterij (BGL)

Door de BankGiro Loterij zijn gelden toegekend aan Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum ter verlevendiging van het museum. Op basis van de huidige toekenning is voor het jaar 2013 wederom een bijdrage ad EUR 500.000 te verwachten.

DHL Express (Netherlands) B.V.

Door DHL Express (Netherlands) B.V. zijn, naast de financiering van de herbouw van de DHL-loods, bijdragen toegezegd ter financiering van de exploitatiekosten van de loods. Deze bijdragen zijn toegekend voor de jaren 2008 t/m 2017 en bedragen in totaal EUR 325.000. De bijdrage in 2012 was EUR 32.500. Voor de resterende jaren rest een bedrag van EUR 162.500.

Verplichtingen

Huurcontracten

De Stichting heeft verplichtingen uit hoofde van huurcontracten en erfpachtcanons met derden tot een bedrag van circa EUR 12.403.365 voor een periode van 1 tot 14 jaar.

Financieringsovereenkomst

De Stichting heeft een gezamenlijke financieringsovereenkomst met de aan haar gelieerde rechtspersoon Stichting De Oude Bijenkorf. Binnen deze financieringsovereenkomst is er sprake van saldo- en rentecompensatie.

Specificatie exploitatierekening 2012

Directe opbrengsten

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Publieksinkomsten			
Entreegelden	3.005.352	2.835.000	2.728.145
Museumkaart bezoek	1.644.717	1.125.000	1.368.086
Parkeergelden	333.332	325.000	300.546
Rondleidingen	31.123	30.000	28.270
Educatieve projecten	27.153	15.000	13.603
	5.041.677	4.330.000	4.438.650
Sponsorinkomsten			
Sponsorinkomsten	39.476	15.000	31.008
Sponsoring bedrijfsvrienden	72.750	100.000	74.833
	112.226	115.000	105.841
Overig			
Omzet retail	450.369	472.500	430.974
Museumkaart verkoop	33.604	25.000	23.288
Groepsproducten	11.733	-	19.221
Fotosalon	38.995	25.000	33.175
Bierproeverij	6.532	-	3.528
Overig	4.905	-	4.391
	546.138	522.500	514.577
Totaal directe opbrengsten	5.700.041	4.967.500	5.059.068

Het aantal bezoekers in 2012 was ruim 524.000.
Over de hele linie heeft meer bezoekers geleid tot meer opbrengsten.

Het bezoek met een museumkaart is wederom gestegen in 2012 ten opzichte van 2011 met 36.000 bezoekers naar 201.696 (2011: 165.730).

Indirecte opbrengsten

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Huur	338.802	310.500	307.300
Gemeenschappelijke kosten	150.000	150.000	150.000
	488.802	460.500	457.300
Huren			
Combine-it	29.640	22.500	29.070
Zus & Jet	15.001	15.000	20.001
Tramverhuur	4.859	5.000	6.770
	49.500	42.500	55.841
Overig			
Fotoverkoppen Documentatie Archief	927	3.000	2.636
Overige opbrengsten	2.219	10.000-	12.779
Verhuurvergoeding huwelijken	5.157	12.500	14.848
	8.303	5.500	30.263
Totaal indirecte opbrengsten	546.606	508.500	543.404

Exploitatie retail

De exploitatie van de winkel verliep als volgt:

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Verkopen	450.369	472.500	430.974
Af: Inkoopwaarde	228.046-	247.500-	228.045-
	222.324	225.000	202.929
Brutowinst	16.489-	-	4.930-
Af: Overige kosten			25.116-
	205.835	225.000	197.999
Toegerekende personeelskosten	130.326-	125.000-	126.017-
Resultaat Retail	75.510	100.000	71.982

In 2007 heeft het museum besloten om de verkoop van ambachtelijke producten op het terrein verder uit te breiden. Ultimo 2012 worden onder andere de volgende producten verkocht: lijnolie, papier, kaas, bier en stroop. De omzet en de kosten van deze verkoop zijn meegenomen in de cijfers van retail.

Subsidie Ministerie van OCW

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
<i>Exploitatiebijdrage</i>			
Basissubsidie	5.978.732		5.978.732
Korting ivm cultuurprofijt	203.276-		203.276-
Loonbijstelling 2009	134.961		134.961
Prijsbijstelling 2009	20.087		20.087
Loonbijstelling 2011	40.136		41.039
Loonbijstelling 2012	32.798		-
korting	130.471-		-
Subtotaal exploitatiebijdrage	5.872.967	5.840.000	5.971.543
<i>Huisvesting</i>			
Basissubsidie	2.717.899		2.717.899
Korting ivm cultuurprofijt	92.409-		92.409-
Aanpassing rijkshuisvestingsstelsel	146.732		146.732
Prijsbijstelling 2009	89.349		89.349
Prijsbijstelling 2010	7.927		7.927
Prijsbijstelling 2011	42.899		42.899
Prijsbijstelling 2012	66.979		-
Renovatie onderbouwvleugel adm.gebouw	21.400		7.133
Subtotaal huisvesting	3.000.776	2.934.000	2.919.530
Totaal subsidie	8.873.743	8.774.000	8.891.073

Overige subsidies/bijdragen

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Publiek			
Onttrekking vooruitontvangen TV-gelden	-	-	55.000
	-	-	55.000
Privaat			
Onttrekking Vooruitontvangen BankGiro Loterij	291.059	500.000	1.223.695
Onttrekking Vooruitontvangen Heslinga Publicaties	30.231	-	14.617
Onttrekking vooruitontvangen Westerstraat	711.645	-	488.280
Onttrekking maand van de geschiedenis	573.000	-	-
Onttrekking jubileumboom	6.248	-	-
Museumprijs	5.731	-	10.505
Vereniging Vrienden	-	-	65.000
Ijssalon	3.748	-	-
Van Gend en Loos	32.500	32.500	32.500
	1.654.162	532.500	1.834.597
VSF fonds			
Dingenliefde	246.000	246.000	246.000
	246.000	246.000	246.000
	1.900.162	778.500	2.135.597

Salarissen

De totale salariskosten bedragen EUR 9.052.032 (2011: 8.853.805) waarvan EUR 1.376.038 (2011: EUR 1.135.194) is toegerekend aan de overige lasten. Dit zijn salariskosten die toegerekend worden aan onder andere de winkel, de projecten winter, Geheugen van Nederland/Metamorfoze, BGL en de exploitatie van Boerderij Hoogmade, Dingenliefde, Van Gend en Loos.

Onder de salariskosten zijn tevens de sociale lasten ad EUR 988.828 (2011: EUR 935.396) en de pensioenlasten ad EUR 604.122.41 (2011: EUR 781.091) begrepen.

In 2012 heeft een vrijval van de voorziening prepensioen plaatsgevonden van EUR 100.703 en vrijval van de ORT pensioensparen van EUR 123.769.

Overige lasten

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Beheerslasten	1.250.671	966.500	1.004.712
Marketing	293.454	252.000	306.657
Sector presentatie & educatie	286.917	326.500	303.528
Sector collectie & beheer	457.967	502.500	466.820
Sector facilitaire zaken	769.919	847.000	748.481
Sector commercie	561.977	530.000	524.469
Projectgebonden lasten en overige lasten	3.920.439	2.605.000	4.480.061
	7.541.344	6.029.500	7.834.728

Projectgebonden lasten en overige lasten

	2012 EUR	Begroting EUR	2011 EUR
Publiek			
OCW-fonds 2005-2008	533.013	-	117.677
OCW - TV gelden	167.492	-	223.000
OCW - Veiligheid	-	-	256.341
	700.505	-	597.018
Privaat			
BankGiro Loterij	291.059	500.000	573.695
Hoogmade	100.000	100.000	100.000
Heslinga Publicaties	30.231	-	14.617
Museumprijs	5.731	-	10.505
Westerstraat	711.645	-	1.610.280
Van Gend en Loos	56.300	56.300	56.300
Maand van de Geschiedenis	549.521	-	-
Jubileumboom	38.248	-	-
	1.782.734	656.300	2.365.397
VSB fonds			
Dingenliefde	246.000	246.000	246.000
	246.000	246.000	246.000
Niet projectgebonden overige lasten	1.191.200	1.702.700	1.271.646
	3.920.439	2.605.000	4.480.061

In de projectgebonden lasten zijn de kosten over 2012 voor de realisatie van de Westerstraat opgenomen. De Westerstraat wordt gefinancierd door bijdragen van ING, VSBfonds en SNS Reaal fonds.

In de niet-projectgebonden overige lasten zijn in 2012 de kosten voor de winter, het thema en het onderhoud museale gebouwen verantwoord. Het betreft hier zowel personele als materiële kosten.

Toelichting op de verdeelsleutels zoals gehanteerd in de functionele exploitatierekening

In de jaarrekening is een deel van de baten en lasten direct toe te rekenen aan de functies. Voor zover baten en lasten niet direct toerekenbaar zijn, worden deze verdeeld aan de hand van verdeelsleutels.

Vanaf de jaarrekening van 2005 is voor het eerst gebruik gemaakt van het model verdeling categoriale exploitatierekening over de functionele indeling. Hierbij zijn door het museum verdeelsleutels gebruikt om goed te kunnen toerekenen. Er is gebleken dat zowel door het ministerie als de voormalige rijksmusea verenigd in de VRM de wens bestond om de verdeelsleutels meer op elkaar af te stemmen. Dit heeft er toe geleid dat er voor een aantal categorieën verdeelsleutels zijn ontwikkeld waarbij de musea zelf mogen kiezen welke sleutels gebruikt worden per categorie.

Het museum gebruikt voor 2012 de volgende verdeelsleutels:

1. Salariskosten
op basis van normering van 2012 en de verhouding tussen de functies
2. Huisvesting
op basis van gebruikte m² in 2012
3. Directe opbrengsten
direct toewijzen aan de functie
4. Subsidie OCW exploitatie
eerst het algemeen beheer verdelen, vervolgens de resultaten per functie bepalen en de verhouding tussen de functies gebruiken als verdeling van de subsidie
5. Subsidie OCW huren
conform huisvesting
6. Algemeen beheer
op basis van verhouding kosten en opbrengsten van de functies

Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

Met de bezoldiging van de bestuurders is een bedrag gemoeid van EUR 450.000 (2011: EUR 275.000), (zie ook pagina 61). De bezoldiging van toezichthouders bedraagt nihil (2011: nihil).

Gemiddeld aantal werknemers

Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum heeft in 2012 gemiddeld 260 werknemers in dienst gehad (2011: 251).

Gebruik van schattingen en oordelen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daad-werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Arnhem, 10 april 2013

drs . J. P. de Jong
voorzitter directie

drs. P.-M.J.M. Gijsbers
directeur

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: De Raad van Toezicht van Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de exploitatierekening over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is tenslotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een

redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met het Handboek Cultuursubsidie Instellingen. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2012 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in de subsidiebeschikking en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen zijn vermeld.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dit kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 BW 2 en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening is opgesteld overeenkomstig artikel 17 van het Reglement en Bijlagen van CBF-Keur van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Er is voldaan aan de minimale inzichtvereisten van de “Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen” (RJ 650), rekening houdend met de hiermee samenhangende correspondentie van het Centraal Bureau Fondsenwerving.

Arnhem, 10 april 2013
KPMG Accountants N.V.

J. van Rossen RA

CBF

Algemeen

Het museum heeft sinds 2006 het CBF keurmerk voor kansspelbegunstigden. In het kader van het keurmerk stelt het CBF eisen aan de verslaglegging. Omdat het museum moet voldoen aan de richtlijnen voor de verslaglegging volgens het handboek van OCW is er met het CBF afgesproken dat daar waar er volgens de richtlijnen van het CBF zaken ontbreken dan wel anders gepresenteerd moeten worden dit door het museum in de bijlage bij de jaarrekening wordt gepresenteerd. In de volgende pagina's is kort uiteengezet welke fondsenwervende activiteiten er in 2012 hebben plaatsgevonden en zijn de modellen uit "de richtlijn 650 fondsenwervende instellingen herziene versie 2007" gebruikt.

Fondsenwervende activiteiten

Het museum heeft 0,9 fte beschikbaar voor fondsenwervende- en sponsoractiviteiten.

De totale salariskosten hiervan zijn EUR 54.585. Daarnaast worden door de directie en het hoofd marketing werkzaamheden verricht voor het binnenhalen van fondsen en sponsors.

In 2012 heeft het museum wederom van de Bank-Giro Loterij EUR 500.000 ontvangen voor verlevendiging van het museum. Voor de exploitatie van Dingenliefde en Van Gend en Loos is van het VSBfonds (EUR 246.000) en DHL (EUR 32.500) geld ontvangen conform gemaakte afspraken in het verleden.

De Freia BV gaat voor drie jaar (ingaaude 2012) de stoomfabriek Freia in het museum adopteren met een bijdrage van EUR 15.000 per jaar en een mogelijke verlenging met nog eens 5 jaar.

Per ultimo 2012 heeft het Openluchtmuseum 16 bedrijfsprienden. In 2012 hebben twee leden het lidmaatschap verlengd.

Sponsor gelden afkomstig van de Bedrijfsprienden zijn in 2012 besteed aan de realisatie van verschillende activiteiten ten behoeve van het jaarthema 100 jaar openluchtmuseum. De Bedrijfsprienden zijn in 2012 twee maal ontvangen in het museum; tevens waren ze welkom bij een proeflunch in de Kasteelboerderij.

Gecombineerde balans 2012

ACTIVA	2012		2011	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Materiele vaste activa	<u>1.691.753</u>	1.691.753	<u>1.834.798</u>	1.834.798
Vorraden	250.680		227.378	
Vorderingen en overlopende activa	1.566.088		1.597.044	
Gelieerde rechtspersonen	3.449		-	
Liquide middelen	<u>6.164.745</u>	7.984.962	<u>7.152.494</u>	8.976.916
Totaal		<u><u>9.676.715</u></u>		<u><u>10.811.714</u></u>
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
Reserves				
Continuïteitsreserves	2.750.504		2.701.652	
Bestemmingsreserves	<u>391.859</u>	3.142.363	<u>563.615</u>	3.265.267
Fondsen				
Bestemmingsfonds OCW		1.465.724		2.229.186
Voorzieningen				
Langlopende schulden		250.000		520.803
Langlopende schulden		233.812		467.623
Kortlopende schulden		4.584.816		4.328.835
Totaal		<u><u>9.676.715</u></u>		<u><u>10.811.714</u></u>

Het vermogen van de Stichting De Oude Bijenkorf ultimo 2012 is EUR 385.107 en is gepresenteerd onder de continuïteitsreserve.

Gecombineerde exploitatierekening 2012

59

	2012		begroting 2012		2011		begroting 2013	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Baten:								
- Baten uit eigen fondsenwerving	1.400.162		278.500		1.580.597		278.500	
- Baten uit acties van derden	500.000		500.000		500.000		500.000	
- Subsidies van overheden	8.873.743		8.774.000		7.838.152		11.216.000	
- Overige Baten	8.241.406		7.432.750		8.727.191		7.429.100	
Som der baten	19.015.311		16.985.250		18.645.940		19.423.600	
Lasten:								
<i>Besteed aan doelstellingen:</i>								
Publieksfunctie	9.762.041		8.203.376		9.304.516		9.576.388	
Collectiefunctie	4.090.061		3.981.825		3.715.111		4.175.425	
Wetenschappelijke functie	-	13.852.102	-	12.185.201	-	13.019.627	-	13.751.813
<i>Werving baten:</i>								
- Kosten eigen fondsenwerving	54.585		50.000		50.503		50.000	
- Kosten gezamenlijke acties	-		-		-		-	
- Kosten acties derden	-		-		-		-	
- Kosten verkrijging subsidies overheden	-		-		-		-	
- Kosten van beleggingen	-	54.585	-	50.000	-	50.503	-	50.000
<i>Beheer en administratie:</i>								
- Kosten beheer en administratie		5.994.988		5.933.949		5.620.037		5.721.787
Som der lasten	19.901.675		18.169.150		18.690.167		19.523.600	
Resultaat		886.364-		1.183.900-		44.227-		100.000-
Onttrekking/dotatie bestemmingsfondsen		700.505		1.110.000		949.018		-
Onttrekking dotatie bestemmingsreserve s		130.062		100.000		100.000		100.000
Resultaat	55.797-		26.100		1.004.791		-	
Resultaatbestemming								
Toevoeging/onttrekking aan:								
- Continuïteitsreserve		7.157		26.100		908.264		-
- Bestemmingsfonds		62.957-		-		96.257		-

6 Gecombineerde exploitatierekening 2012

	Functie		werving baten	beheer administratie	Totaal 2012	Begroting 2012	Totaal 2011	Begroting 2013
	Publieke functie	collectie functie						
Personeelskosten	4.245.125	2.180.289	-	2.455.600	8.935.599	7.694.774	8.644.200	
Afschrijvingen	238.952	37.531	-	181.806	458.289	501.833	447.000	
Huisvesting	757.828	780.877	-	1.145.775	2.684.480	2.488.087	2.771.000	
Aankopen	-	19.120	-	-	19.120	6.575	7.000	
Overige lasten	4.520.136	1.072.244	-	2.211.806	7.804.186	7.998.898	7.554.400	
Totaal	9.762.041	4.090.061	-	5.994.988	19.901.675	18.169.150	19.423.600	

Bezoldiging directie

Naam Functie	P.M.J.M. Gijssbers Algemeen directeur	A.M.C.J. Ponsioen Directeur bedrijfsvoering	J.P. de Jong Directie voorzitter
Dienstverband			
Aard (bepaald, onbepaald, contract, beëindigd)	onbepaald	beëindigd	managementcontract
Uren (volrijds werkweek)	36	36	36
Parttime percentage			
Perioden	12	12	7
Bezoldiging (in euro's)			
Jaarinkomen:			
Managementvergoeding			70.866 **
Brutoloon/salaris	94.356	91.620	
Vakantiegeld	7.505	11.563	
Eindejaarsuitkering	2.123	2.061	
Variabel inkomen	-	-	
Netto-vergoedingen *	3.517	1.540	
TOTAAL JAARINKOMEN	107.501	106.784	70.866 **
SV lasten (werkgeversdeel)	9.439	9.439	
Belastbare vergoedingen/bijtellingen auto		990	
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	13.517	13.080	
Overige beloningen op termijn	-	-	
Uitkering beëindiging dienstverband		119.000	
TOTAAL OVERIGE LASTEN EN VERGOEDINGEN	22.956	142.509	-
TOTAAL BEZOLDIGING 2012	130.457	249.292	70.866
TOTAAL BEZOLDIGING 2011	137.142	134.732	-

Toelichting:

- * netto-vergoedingen (hieronder vallen dan representatiekosten, eenmalige uitkering, dienstreizen/parkeerkosten.
- ** het totaal jaarinkomen van de heer de Jong is inclusief de bijdrage aan woon-werkverkeer en excl. btw. Omdat het hier gaat om een managementvergoeding zijn er geen sociale lasten en pensioenlasten verschuldigd. De heer de Jong ontvangt geen vergoedingen voor door hem gemaakte onkosten.

Bijlage: Profiel Leden van Raad van Toezicht

Beschrijving Nederlands Openluchtmuseum
De Stichting 'Het Nederlands Openluchtmuseum' is een zeer ondernemend en uitgesproken publieksgericht museum over de cultuur(-geschiedenis) van het dagelijks leven in Nederland. De Missie is Ervaring delen. Het beleid voor de periode 2009-2012 is vastgelegd in de overkoepelende beleidsnota De actualiteit van het verleden. Het Nederlands Openluchtmuseum: op weg naar een nieuwe eeuw [2009-2012]. Verbonden met deze overkoepelende beleidsnota zijn zogenaamde Kadernota's, waarin specifieke thema's worden uitgewerkt. Naast de Winterkadernota, die de doelen en methoden voor de succesvolle winteropening behandelt, heeft het Openluchtmuseum in de periode 2009-2012 aan de uitwerking van de Kadernota Migratie. Bewogen door tijd en ruimte gewerkt. Deze nota vormde het instrument bij een inhoudelijke museale verbreding gericht op de verankering van 'migratie' als een vanzelfsprekend facet binnen het museumverhaal. Het Nederlands Openluchtmuseum presenteert migratie als een verschijnsel dat van alle tijden en van elke dag is. Gezien het politiek-maatschappelijke klimaat rond migratievraagstukken vraagt dat om een prudente benadering. In 2012 wordt gewerkt aan een nieuw meerjarenplan voor de beleidsperiode 2012-2017.

Op verzoek van de staatssecretaris OCW heeft het Openluchtmuseum in zijn subsidieaanvraag voorstellen gedaan voor drie nieuwe taken:

- presenteren Canon Nederlandse geschiedenis;
- realiseren digitaal platform voor de Nederlandse geschiedenis;
- samengaan met Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE).

De uitwerking van deze nieuwe taken heeft een ingrijpende verandering van het museum tot gevolg. In het meerjarenplan wordt ingegaan op de uitwerking van de drie nieuwe taken. Met het oog op deze nieuwe taken is de missie gewijzigd tot: 'We willen een podium zijn waar mensen oog en oor hebben voor elkaars verhalen. Verhalen van toen en nu. Wij zijn spraakmakend.'

Het museum wordt de komende jaren geconfronteerd, door subsidiekorting en wegvallen van andere inkomensbronnen, met de noodzaak

om dekking te zoeken voor een gat van rond het miljoen euro (op een omzet van rond de 16 miljoen euro). In 2012 worden daarvoor de plannen uitgewerkt.

Het Nederlands Openluchtmuseum streeft naar een zo groot mogelijke mate van duurzaamheid. In 2012 viert het museum zijn honderd jarig bestaan.

In 2011 ontving het Nederlands Openluchtmuseum ruim 456.000 bezoekers; daarmee bekleedt het museum een vijfde plaats op de lijst van musea die toegankelijk zijn met de museumjaarkaart, na het Van Gogh museum, Anne Frank Huis, Rijksmuseum en NEMO (allen in Amsterdam). Van de Nederlandse musea heeft het Openluchtmuseum jaarlijks het grootst aantal binnenlandse bezoekers. In 2005 won het Nederlands Openluchtmuseum de European Museum of the Year Award; in 2009 de BankGiro Loterij Museumprijs.

Organisatiestructuur

Het Openluchtmuseum (148 formatieplaatsen + ca. 390 vrijwilligers) ontvangt structurele rijks-subsidie, maar is daarnaast sterk op eigen inkomsten en additionele fondsenwerving aangewezen. De horeca-activiteiten zijn ondergebracht in een afzonderlijke rechtspersoon: de Stichting De Oude Bijenkorf. Op beide stichtingen ziet de Raad van Toezicht toe.

Het is de bedoeling dat per 1 januari de zelfstandige stichting VIE onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het Openluchtmuseum wordt gebracht. Ook op deze stichting zal de Raad van Toezicht toezien.

Het Nederlands Openluchtmuseum kent onder de eindverantwoordelijkheid van de directeur-voorzitter een driehoofdige directie, naast de voorzitter bestaande uit een Directeur en een Directeur Bedrijfsvoering. Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn bij directiereglement geregeld.

Bevoegdheden, verantwoordelijkheden en taken Raad van Toezicht

Algemeen: de Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in het Openluchtmuseum. De Raad van Toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van de stichting en houdt daarbij rekening met de

belangen van bij het Openluchtmuseum betrokkenen. Taken en bevoegdheden Raad van Toezicht volgen uit de wet en de statuten van de genoemde stichtingen; ze zijn vastgelegd in het Reglement Raad van Toezicht Nederlands Openluchtmuseum.

Specifiek: de Raad van Toezicht concentreert zich daarbij in het bijzonder op een drietal kerntaken: 1. statutaire besluitvorming; 2. advisering en coaching bestuur/directie; 3. werkgeverschap.

Vanuit de Raad van Toezicht zijn twee vaste commissies gevormd: de auditcommissie Financiën en de commissie Benoeming, beoordeling en beloning,

Samenstelling en functioneren Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit een door de Raad vast te stellen aantal leden binnen de statutaire kaders (van vijf tot negen leden). Het aantal is vastgesteld op acht leden. De leden worden door de Raad van Toezicht benoemd. Eén lid wordt benoemd op voordracht van de ondernemingsraad van het museum. Een ander lid wordt benoemd op voordracht van het huidig bestuur van de Stichting VIE.

De zittingstermijn bedraagt vier jaar, waarna maximaal voor één termijn herbenoemd kan worden. De Raad hanteert een rooster van aftreden [bijgevoegd] en evalueert periodiek.

De Raad van Toezicht komt gemiddeld vijf maal per jaar bijeen; gemaakte onkosten worden vergoed. Van de leden wordt verwacht dat zij jaarlijks ten minste vier van de vijf vergaderingen bijwonen.

Gewenste samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht streeft naar een gelijke verdeling van mannelijke en vrouwelijke leden (op dit moment respectievelijk vier en twee), naar een grotere diversiteit op gebieden als culturele afkomst en leeftijd.

Verder is het van belang dat een voldoende aantal leden van de Raad (ook) een binding hebben met Gelderland/Oost-Nederland.

Aan elk lid leden wordt als eis gesteld dat hij/zij:

- beschikt over ervaring in het besturen, dan wel het houden van toezicht;
- functioneert of gefunctioneerd heeft in landelijke netwerken op hun gebied van expertise;
- beschikt over affiniteit met het werkterrein van het Nederlands; Openluchtmuseum, zijnde de publiekprivate sector.

Binnen de Raad van Toezicht dient expertise op de volgende gebieden aanwezig te zijn:

- algehele leiding, management, bestuur en juridische zaken;
- financiën (bij tenminste twee leden);
- personeelszaken en personeelsbeleid (bij voorkeur lid te benoemen op voordracht van de ondernemingsraad);
- Nederlandse geschiedenis en culturele verhoudingen;
- Cultuur van het dagelijks leven ('volkscultuur') en immaterieel erfgoed;
- toerisme en recreatie, bij voorkeur op marketing en promotie en in relatie tot de consumentenmarkt;
- nieuwe media en/of publiciteit;
- onderwijs (basis- en voortgezet) en jongeren-cultuur;
- duurzaamheid, bij voorkeur in toepassing in het bedrijfsleven, inrichting van de organisatie en productthematiek.

Persoonskenmerken:

- bestuurlijke ervaring;
- conceptueel en strategisch;
- ondernemende, maar bezonnen instelling;
- sterk ontwikkeld normbesef en maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel;
- vanuit betrokkenheid op afstand toezicht houden;
- diversiteit zien als een verrijking;
- maatschappelijke reflectie;
- teamspeler.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht op 30 augustus 2012

Foto: Stefanie Smans

Nederlands **Openluchtmuseum**

